

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

27

YASAMA YILI

6

SIRA SAYISI: 393

Gaziantep Milletvekilleri Ali Şahin ve Mehmet Sait Kirazoğlu ile 58 Milletvekilinin Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfı Kanunu Teklifi (2/4811) ile Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
<https://www.tbmm.gov.tr/yasama/komisyon-raporlari>
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/4811 Esas Numaralı Teklifin	
- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı	4
- Genel Gerekçesi	5
- Madde Gerekçeleri.....	6
• Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu.....	7
• Muhalefet Şerhleri	18
• Teklif Metni.....	34
• Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonunun Kabul Ettiği Metin.....	34

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfı Kanunu Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmaktadır.

Gereğini arz ederiz.

<i>Ali Şahin</i> Gaziantep	<i>Mehmet Sait Kirazoğlu</i> Gaziantep	<i>Abdullah Nejat Koçer</i> Gaziantep
<i>Ahmet Uzer</i> Gaziantep	<i>Derya Bakbak</i> Gaziantep	<i>Mehmet Erdoğan</i> Gaziantep
<i>Müslüm Yüksel</i> Gaziantep	<i>Sermet Atay</i> Gaziantep	<i>Ali Muhittin Taşdoğan</i> Gaziantep
<i>Ali Cumhur Taşkın</i> Mersin	<i>Atilla Ödünç</i> Bursa	<i>Mustafa Esgin</i> Bursa
<i>Belgin Uygur</i> Balıkesir	<i>Fatma Aksal</i> Edirne	<i>Yücel Menekşe</i> Nevşehir
<i>Jülide İskenderoğlu</i> Çanakkale	<i>Semiha Ekinci</i> Sivas	<i>Emine Zeybek</i> Kocaeli
<i>Yakup Taş</i> Adıyaman	<i>Hasan Çilez</i> Amasya	<i>Lütfiye Selva Çam</i> Ankara
<i>Tülay Kaynarca</i> İstanbul	<i>Orhan Kırçalı</i> Samsun	<i>İbrahim Yurdunuseven</i> Afyonkarahisar
<i>Ramazan Can</i> Kırıkkale	<i>Emrullah İşler</i> Ankara	<i>Ali Özkaya</i> Afyonkarahisar
<i>Sabahat Özgürsoy</i> Hatay	<i>Bahar Ayvazoğlu</i> Trabzon	<i>Fehmi Alpay Özalan</i> İzmir
<i>Mücahit Durmuşoğlu</i> Osmaniye	<i>Mehmet Habib Soluk</i> Sivas	<i>Recep Uncuoğlu</i> Sakarya
<i>Vildan Yılmaz Gürel</i> Bursa	<i>Mustafa Kendirli</i> Kırşehir	<i>Selim Gültekin</i> Niğde
<i>Şahin Tin</i> Denizli	<i>İsmail Bilen</i> Manisa	<i>Tamer Akkal</i> Manisa
<i>Mustafa Canbey</i> Balıkesir	<i>Osman Aşkın Bak</i> Rize	<i>Ahmet Berat Çonkar</i> İstanbul

<i>İffet Polat</i> İstanbul	<i>Eyüp Özsoy</i> İstanbul	<i>Emine Sare Aydın</i> İstanbul
<i>Şirin Ünal</i> İstanbul	<i>Rümeysa Kadak</i> İstanbul	<i>Semra Kaplan Kıvırcık</i> Manisa
<i>Asuman Erdoğan</i> Ankara	<i>Çiğdem Erdoğan Atabek</i> Sakarya	<i>Ahmet Arslan</i> Kars
<i>Abdullah Güler</i> İstanbul	<i>İbrahim Aydemir</i> Erzurum	<i>Hasan Turan</i> İstanbul
<i>Metin Çelik</i> Kastamonu	<i>Refik Özen</i> Bursa	<i>Yavuz Ergun</i> Niğde
<i>Mustafa Demir</i> İstanbul	<i>Habibe Öçal</i> Kahramanmaraş	<i>Radiye Sezer Katırcıoğlu</i> Kocaeli

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR
(2/4811)

ESAS	Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu
TALİ	Plan ve Bütçe Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Eşsiz kültürel ve doğal güzellikleri bir arada barındıran, tarihi süreç içerisinde insanlığın gelişimine tanıklık eden Türkiye; arkeoloji çalışmalarında ve kültürel mirasa ev sahipliği yapma anlamında önemli bir merkezdir. Bu çerçevede Türkiye’de, arkeoloji ve kültürel mirasa yönelik bilimsel araştırmaların himaye edilmesi ve geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Arkeolojik keşifler sadece yer altında kalmış insanlığa ait birikimin gün yüzüne çıkarılması değil insanlık tarihinin yeniden yorumlanması anlamına da gelmektedir.

Türk arkeolojisinin dünyaya açılabilmesi, kültürel ve tarihi bağlarının olduğu coğrafyalarla yakınlaşabilmesi, dünya arkeoloji çalışmalarına da katkı ve yön verebilmesi ile edilgen değil etkin bir arkeoloji ve kültürel miras aktörüne dönüşmesi milli menfaatler bakımından da önemlidir.

Anayasanın 63 üncü maddesine göre Devlet, tarih, kültür ve tabiat varlıklarının ve değerlerinin korunmasını sağlamakla yükümlüdür. Bu çerçevede, Kültür ve Turizm Bakanlığı ülkemizde kültür varlıklarının arkeolojik araştırma ve kazılarla açığa çıkarılmasını sağlamakla ve kültürel mirasın korunması ile görevlidir. Bu görevlerin yerine getirilmesinde “vakıf” statüsünün sahip olduğu iletişim ve hareket kabiliyeti gibi avantajlarla destek sağlanması, arkeoloji ve kültürel miras alanlarının ülke sınırlarını aşan niteliğini karşılar biçimde gerçekleştirilebilmesi için Kanun Teklifimizle Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfı kurulmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Madde ile Kanunun amacı açıklanmıştır. Bu kapsamda Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfı kurulması, faaliyetleri ve işleyişine ilişkin usul ve esasların belirlenmesi amacını taşıdığı hususu belirtilmiştir.

Madde 2- Madde ile Kanunda geçen terimlerin tanımları yapılmıştır.

Madde 3- Madde ile Vakfın faaliyet alanı belirlenmiş olup Vakfın amaçları doğrultusunda faaliyet yürüten kişi ve kurumlarla iş birliği ve ortak çalışmalar yapabileceği düzenlenmiştir. Ayrıca, Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Enstitüsüne de bu maddede yer verilmiş olup maddede sayılan faaliyetlerden Vakıf Yönetim Kurulu tarafından belirlenenlerin Vakıf bünyesinde oluşturulan bu Enstitü tarafından yürütüleceği hükme bağlanmıştır.

Madde 4- Madde ile Vakfın organları düzenlenmiş ve organlarının oluşumu ile üyelerinin mali haklarına ilişkin hükümler getirilmiştir.

Madde 5- Madde ile Vakfın personel rejimi ve istihdam usulleri düzenlenmiştir.

Madde 6- Madde ile Vakfın bütçe ve gelirleri düzenlenmiştir. Vakfın faaliyetlerinin getireceği kamu yararı dikkate alınarak mali bakımdan sürdürülebilirliğinin sağlanması amaçlanmıştır.

Madde 7- Madde ile Vakfa tanınan muafiyet, istisna, indirim ve diğer teşvikler düzenlenmiştir.

Madde 8- Madde ile, Kanunda hüküm bulunmayan hallerde vakıf tüzel kişiliğine ilişkin tamamlayıcı hükümleri de içeren mevzuata atf yapılmıştır.

Geçici Madde 1- Madde ile, Vakfın kuruluş işlemlerine yönelik gerekli hususlara ilişkin düzenlemeler yapılmıştır.

Madde 9- Yürürlük maddesidir.

Madde 10- Yürütme maddesidir.

Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu

13/01/2023

Esas No: 2/4811

Karar No: 13

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4811 esas numaralı “Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfı Kanunu Teklifi”, Komisyonumuzun 11/01/2023 tarihli toplantısında görüşülmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Başkanlığa saygı ile arz olunur.

1. Giriş

Gaziantep Milletvekili Ali Şahin, Gaziantep Milletvekili Mehmet Sait Kirazoğlu ve 58 milletvekili tarafından 05/01/2023 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça aynı tarihte esas komisyon olarak Komisyonumuza havale edilen 2/4811 esas numaralı “Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfı Kanunu Teklifi”, Komisyonumuzun 11/01/2023 tarihli toplantısında; Kanun Teklifi'nin ilk imza sahiplerinin, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı, Türk Tarih Kurumu Başkanlığı ve Gaziantep Büyükşehir Belediyesi temsilcilerinin katılımlarıyla görüşülmüştür.

Kanun Teklifi, Plan ve Bütçe Komisyonuna tali komisyon sıfatıyla havale edilmiştir. Plan ve Bütçe Komisyonu, Teklif'in süresi içinde görüşülmesinin öngörülmediğini, 06/01/2023 tarihli ve Komisyon Başkanı Bingöl Milletvekili Cevdet YILMAZ imzalı yazısı ile Komisyonumuza bildirmiştir.

Komisyonumuzun söz konusu Teklif ile ilgili görüşmeleri 5 saat 36 dakika sürmüştür. Çok sayıda milletvekilinin görüş ifade ettiği müzakerelerde tam tutanak tutulmuştur.¹

2. Teklif'in İçeriği

2/4811 esas numaralı Kanun Teklifi ile;

- Yurt içinde ve yurt dışında Türk ve İslam arkeolojisi ve ilgili bilim alanlarında bilimsel çalışmalar yapmak üzere Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfının kurulması,
- Vakfın merkezinin Ankara'da bulunması,
- Vakfın başta Türk ve İslam arkeolojisi ve kültürel mirası olmak üzere antropoloji, sanat tarihi, tarih, epigrafi, nümismatik gibi tüm ilgili alanlarda yurt içinde ve yurt dışında tarihi çağlar boyunca var olmuş kültürlerin ve sanatların Türk bilim insanları ve öğrenciler tarafından her yönüyle çalışılmasını teşvik etmesi ve bu alanlarda yapılan bilimsel çalışmaları desteklemesi,
- Vakfın görev alanına giren bilim dallarında uluslararası düzeyde iş birliklerini teşvik etmesi ve ortak çalışmaları desteklemesi,
- Vakfın yurt dışında arkeolojik kazı, araştırma ve incelemeler yapması ve bu kazılar kapsamındaki eserlerin restorasyonu ve konservasyonu hususunda çalışmalarda bulunması,
- Vakfın faaliyet ve amaçlarına uygun yayınların hazırlanması, basılması ve dağıtılmasına yönelik çalışmalar yapması,
- Vakfın arkeoloji ve bağlantılı bilim alanlarında arşiv çalışmaları yapması, veri tabanı geliştirmesi, kütüphane ve özel müzeler açması,
- Vakfın faaliyet alanları çerçevesinde arkeolojik kazı, araştırma, restorasyon ve konservasyon çalışmalarında bulunan kişilere proje bazlı teşvik, destek, hibe ve burs sağlaması,
- Vakfın kongre, sempozyum, konferans, sergi, çalışma gezisi gibi bilimsel, kültürel ve sanatsal etkinlikler gerçekleştirilmesi ve desteklemesi,
- Vakfın arkeoloji ve kültürel miras alanlarında alınması gereken tedbirleri ve ulusal politika önerilerini raporlayarak ilgili kurum ve kuruluşlarla paylaşması,

⁽¹⁾ Komisyonun toplantı tutanaklarına aşağıdaki bağlantı adresinden ulaşılabilir:

https://www5.tbmm.gov.tr/develop/owa/komisyon_tutanaklari_goruntule?pTutanakId=3087

- Vakfın faaliyetlerini gerçekleştirmek için taşınır, taşınmaz her türlü hak ve imtiyazı satın alma, kiralama veya kiraya verme işlemlerinde bulunabilmesi,
- Vakfın kamu kurum ve kuruluşları, gerçek veya tüzel kişilerle iş birlikleri yapabilmesi,
- Vakfın bünyesinde ayrı bir tüzel kişiliği olmayan ve merkezi Gaziantep'te bulunan Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Enstitüsünün kurulması,
- Vakfın; Mütevelli Heyeti, Yönetim Kurulu, Denetim Kurulu ve danışma organı olan Bilim Kurulundan oluşması,
- Yönetim kurulunca belirlenen Vakıf faaliyetlerinin Enstitü tarafından yürütülmesi,
- Mütevelli Heyeti, Yönetim Kurulu, Denetim Kurulu ile Bilim Kurulunun görev ve yetkileri ile çalışma, toplanma ve karar alma usul ve esaslarının Vakıf senedinde gösterilmesi,
- Vakfın personel istihdamına ve Vakıfta yapılacak geçici görevlendirmelere ilişkin hususların düzenlenmesi,
- Vakfın bütçesi, gelir ve giderlerine ilişkin hususların belirlenmesi,
- Vakfın kuruluş kanununda sayılan faaliyetleriyle ilgili olarak harçlardan, damga vergisinden ve emlak vergisinden muaf olması,
- Vakfın Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflara diğer kanunlarla sağlanan tüm hükümlerden yararlanması,
- Kanunda hüküm bulunmayan hâllerde 22/11/2001 tarihli Türk Medeni Kanunu ile 20/2/2008 tarihli ve 5737 sayılı Vakıflar Kanunu hükümlerinin uygulanması,
- Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içinde Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesinden Vakıf adına açılacak hesaba beş milyon Türk lirası aktarılması, bir yıl içinde Vakfın kuruluş ve tesciline ilişkin işlemlerin sonuçlandırılması

öngörülmektedir.

3. Komisyon Görüşmeleri

Kanun Teklifi'nin geneli üzerinde yapılan görüşmelerde Komisyon Başkanı Prof. Dr. Emrullah İŞLER tarafından;

- Tarihî süreçte birçok medeniyetin beşiği olma konumundaki coğrafyamızın, arkeoloji çalışmaları bakımından dünyadaki önemli merkezlerden olduğu,
- Çeşitli uygarlıkların kültürel mirasına ev sahipliği yapan ülkemizde, arkeolojik kazıların ve araştırmaların en verimli bilimsel yöntemlerle yapılmasının ve kamu imkânları ile desteklenmesinin çok önemli olduğu,
- Bu görevlerin yerine getirilmesinde "vakıf" statüsünün sahip olduğu iletişim ve hareket kabiliyeti gibi hususların da, arkeoloji ve kültürel miras alanlarının ülke sınırlarını aşan niteliğini karşılar biçimde gerçekleştirilebilmesi için avantaj sağlayacak ihtiyaçlar olduğu,
- Bu kapsamda Teklif ile; ülkemizde ve kültürel-tarihi bağlarımızın olduğu dünyanın diğer bölgelerinde, Türk ve İslam arkeolojisi ve ilgili bilim alanlarında insanlığın ortak birikimlerini esas alarak bilimsel araştırmalar yapmak, bu araştırmaları teşvik etmek, yapılan araştırmaları yayımlamak, arşivleme çalışmaları gerçekleştirmek, araştırmacıların erişebileceği kütüphaneler oluşturmak, özel müzeler açmak, dünya arkeoloji ve kültürel miras camiasındaki bilim toplulukları ile kültürel miras alanında iş birlikleri gerçekleştirmek, yurt dışında arkeolojik kazı, araştırma ve inceleme faaliyetlerinde bulunmak üzere Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfının kurulacağı,

- Teklif ile, kurulacak Vakfın kurulmasına ve faaliyetlerine ilişkin usul ve esasların belirlendiği,
- Vakıf bünyesinde oluşturulan Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Enstitüsünün yürüteceği faaliyetlerin düzenlendiği,
- Vakfın organlarının oluşumu, üyelerinin mali hakları, personel rejimi ve istihdam usullerinin hüküm altına alındığı,
- Vakfın mali bakımdan sürdürülebilirliğinin sağlanması için gereken bütçe ve gelirler ile Vakfa tanınan muafiyet, istisna, indirim ve diğer teşviklerin düzenlendiği,
- Yapılacak bu düzenlemelerin ve çalışmaların ülkemiz için faydalı olması temennisi ifade edilmiştir.

Kanun Teklifi'nin ilk imza sahiplerinden Gaziantep Milletvekili Ali ŞAHİN tarafından yapılan açıklamalarda;

- Anadolu coğrafyasının arkeolojik zenginliklerin merkezinde, Yontma Taş Devri'nden Tunç Çağı'na; Hititler, Asurlar, İyonlar, Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı İmparatorluklarına kadar birçok kadim uygarlığın neşvünema bulduğu son derece zengin ve mümbit bir bölge olduğu,
- Arkeolojik zenginliklerimizi keşfetmenin, korumanın ve dünyayla buluşturmanın, geleceğe dair yön tayinimizi yapmak için de önemli olduğu,
- Arkeoloji alanında birçok Batılı ülkenin 1900'lü yılların başlarından itibaren köklü kurumsallaşma süreçleri yaşadıkları, bugün ülkemizde hâlen 8 farklı ülkenin 8 arkeoloji enstitüsü ve temsilciliklerinin mevcut olduğu, belki de dünyanın en zengin arkeolojik coğrafyasına ev sahipliği yapan ülkemizde de artık bu alanda kurumsallaşmayı derinleştirecek adımlara odaklanılmasının elzem olduğu,
- Arkeolojinin artık tarihsel veya kültürel miras meselesi olmaktan çıkıp bir kültürel diplomasi aracına dönüştüğü ve birçok ülke için bir yumuşak güç unsuru olarak değerlendirildiği,
- Tarihimize bakıldığında arkeolojik zenginliklerimizin çok farklı ülkelerin istismarına uğradığı, Avrupa'nın en kadim müzelerinin ziyaret edildiğinde coğrafyamıza ait birçok tarihî zenginliklerin bu müzeleri süslerken görüldüğü,
- Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Enstitüsü sürecinin ilk olarak Gaziantep'te 2014 yılında gerçekleştirilen 36'ncı Kazı Sempozyumu'nda gündeme geldiği, böyle bir milli arkeoloji enstitüsünün kurulmasının artık gerekli olduğunun gündeme getirilmesinin ardından Gaziantep Büyükşehir Belediyesinin, Kültür ve Turizm Bakanlığına başvuru yaparak bu yönde bir çalışmanın başladığı,
- 2014 yılında Avrupa Birliğinin IPA 2 Hibe Programı çerçevesinde "Kültür ve Sivil Toplum" alt başlığı altında Kültür Bakanlığının, Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Enstitüsünün kurulması yönündeki Projeye hibe başvurusunun olumlu karşılanması ile bu sürecin başladığı, maliyeti 7,8 milyon avro olan ve hayata geçmesinde yerli ve yabancı 430 bilim insanının rol aldığı Proje ile Enstitünün 2022 baharında faaliyete hazır hâle getirildiği,
- Enstitünün, Gaziantep'te Hazine ve Maliye Bakanlığına ait ama Gaziantep Büyükşehir Belediyesine tahsis edilmiş ve duvarlarında hala Fransız işgal girişiminin kurşun yaraları bulunan Kendirli Gazi Kültür Merkezi binasında yer aldığı,
- Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Enstitüsünün fiziki tüm aşamalarının tamamlandığı, bu kapsamda gerekli cihaz, kitap, dokümantasyon, mobilya, mefruşat ve diğer ihtiyaçların temin edilerek bir arkeoloji laboratuvarı ile bir arkeoloji ve kültürel miras kütüphanesi oluşturulduğu,

➤ Enstitüde yayın çalışmalarına başlanarak; 27 uluslararası yayın yapıldığı, 1 milyonu aşkın belgenin taranarak Türkiye'nin ilk dijital arkeoloji arşivinin oluşturulduğu, dijitalleştirme çalışmaları ile Türk arkeoloji tarihinde ilk kez nitelikli bir veri tabanı sunmak için Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü arşivlerinden tam 1 milyon 400 bin belgenin tarandığı ve bunlardan 1 milyonun arşivlendiği, Devlet ve Osmanlı arşivlerinden 50.000 belge ile 2.100 fotoğrafın değerlendirildiği, Türk Tarih Kurumu, Dışişleri Bakanlığı ve Ankara Üniversitesi arşivlerinin tarama çalışmalarının tamamlandığı, Türk arkeolojisinin tüm dönemlerini kapsayan ilk yayın serisi kapsamında, 12 çeviri, 15 yeni baskı olacak şekilde 27 kitabın basımının tamamlandığı ve hakemli bir dergi çıkarılmaya başlandığı,

➤ Enstitü çalışmaları kapsamında; ilk Millî Arkeoloji Şûrasının gerçekleştirildiği, Türkoloji Kütüphanesi ve İhtisas Kütüphanesi kurularak çok sayıda dijital kaynak derlendiği ve kaynak derleme çalışmalarının devam ettiği, eğitim çalışmaları kapsamında farklı gruplara yönelik yürütülen eğitim programlarının bulunduğu ve tüm eğitim programlarının yayın kayıtlarının enstitü internet sitesi üzerinden kullanıma sunulduğu, halkta kültürel miras ve tarihe ilgiyi arttırmak ve bu konularda bilinci yükseltmek için Anadolu, Balkanlar ve Orta Asya'yı kapsayan 3'lü paket olmak üzere 43 arkeolojik tur rotasının belirlendiği,

➤ Anayasa'mızın 63'üncü maddesinin Devlete tarih, kültür ve tabiat varlıklarını koruma ile bu amaçla destekleyici ve teşvik edici tedbirleri alma görevini yüklediği, Vakfın böyle bir anayasal zemin üzerinde hayata geçirildiği,

➤ Türkiye'nin geliştiği, büyüdüğü, nüfus coğrafyasının genişlediği, bölgesel bir güç hâline geldiği süreçte dış politikamıza arkeoloji konusunu da bir kültürel diplomasi aracı olarak eklememiz ve ülkemizin farklı coğrafyalarda arkeolojik çalışmaları yürütmesi adına böyle bir Vakfın ve Enstitünün kurulmasının son derece elzem olduğu

ifade edilmiştir.

Kanun Teklifi'nin ilk imza sahiplerinden Gaziantep Milletvekili Mehmet Sait KİRAZOĞLU tarafından yapılan açıklamalarda;

➤ Neredeyse on yıla varan bir geçmişi olan bu sürecin Gaziantep Büyükşehir Belediyesinin de ciddi katkılarıyla ilerlediği, bu oluşuma ev sahipliği yapabilmek adına şehir olarak ciddi bir çaba gösterdikleri ve gereken altyapıyı oluşturdukları,

➤ Gaziantep Kalesi veya diğer adıyla Yüzük Kalesi, Dülük Kaya Mezarları, Zeugma, Rumkale, Yesemek Açık Hava Müzesi, Karkamış Antik Kenti gibi çok sayıda tarihi mirasa ev sahipliği yapan Gaziantep'in Anadolu'nun pek çok şehri gibi adeta bir açık hava müzesi olduğu,

➤ Medeniyetlerin beşiği olan ülkemizin arkeolojik anlamdaki zenginliğiyle birçok ülkeye göre çok avantajlı olduğu,

➤ Ülkemizin tarihten bugüne bir göç merkezi ve göçlerin geçiş noktası olduğu, ayrıca İpek Yolu ve Baharat Yolu gibi uygarlık tarihi için önem taşıyan pek çok rotanın da üzerinde bulunduğumuz,

➤ Dünyanın diğer coğrafyalarıyla da arkeolojik ve kültürel miras anlamında pek çok ortak değerlerimizin olduğu ve Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfının ve bu kapsamdaki Enstitünün kuruluşunun bu bakımdan çok önemli olduğu

ifade edilmiştir.

Kanun Teklifi üzerinde müzakerelerde milletvekilleri tarafından aleyhte yapılan değerlendirmelerde;

➤ Özel kanunla ilk olarak 1987 yılında Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfının, daha sonra 2007’de Yunus Emre Vakfının, 2016’da Türkiye Maarif Vakfının, 2023’te Antalya Diploması Forumu Vakfının kurulduğu,

➤ Bu vakıflara verilen görevlerin, Devletin devredilemez asli görevleri olduğu,

➤ Özel kanunla kurulan vakıfların Anayasa’ya aykırı olduğu,

➤ Anayasa’nın dernek kurma hürriyetini düzenleyen 33’üncü maddesinin son fıkrasında madde hükümlerinin vakıflarla ilgili olarak da uygulanacağını belirtildiği, maddede derneklerin hakim tarafından kapatılması ve gecikmede sakınca bulunan bazı hâllerde kanunla bir merciinin derneği faaliyetten men etmekle yetkilendirilebileceğine dair hüküm bulunduğu, özel kanunla kurulmuş vakıf veya vakıflara söz konusu Anayasa maddesinin uygulanamayacağı,

➤ Kamuya yararlı vakıf ile doğrudan kamu görevi üstlenen ve kamu idaresinin yapacağı işleri yapan vakıf anlayışının farklılık arz ettiği,

➤ Anayasa’nın dernek, vakıf, sendika, parti gibi örgütlenmeleri sivil özgürlük alanı içinde değerlendirdiği,

➤ Devletin dernek, sendika, parti kurmadığı gibi vakıf da kuramayacağı,

➤ Kamu idaresinin yapacağı işleri dernek yoluyla yapmadığı gibi vakıf yoluyla da yapamayacağı,

➤ Teklif ile Anayasa’dan kaynaklanmayan bir yetkinin kanun yapmak yoluyla kullanılmak istendiği,

➤ Özel kanunla kurulan vakıfların Türk Medeni Kanunu’nun 101’inci maddesine ve Vakıflar Kanunu’nun vakıfları özel hukuk tüzel kişiliği olarak tanımlayan 4’üncü maddesine uymadığı, Anayasa’nın 123’üncü maddesinde kamu tüzel kişiliğinin kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulduğu hükmünün bulunduğu, Teklif ile kurulmakta olan Vakfın tüzel kişiliğinin tartışmalı olduğu,

➤ Vakfın önce kanunla kurulup sonra Medeni Kanun’a göre tescil edilmesinin çelişki yarattığı,

➤ Vakfın bir malın gelirinin belli bir amaca tahsisıyla kurulabildiği, Vakfın hangi mülklere sahip olduğunun bilinmediği, Vakfın senedinde mal varlığı olmayacağından Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesinden özel tüzel kişiliğe sahip bir kuruluşa kaynak aktarılmış olacağı, genel bütçeden Vakfa aktarılacak kaynakların Bakanlık kazalarına, müzelerine ve laboratuvarlarına da aktarılacağı,

➤ Anayasa’nın başlangıç kısmının üçüncü paragrafı, 2’nci, 4’üncü ve 176’ncı maddeleri gereği hukuk devleti niteliğinden vazgeçilemeyeceği ve Anayasa’ya aykırı düzenleme yapılamayacağı,

➤ Daha önce kanun yoluyla vakıf kurulmuş olmasının bu düzenleme için bir gerekçe oluşturmayacağı,

➤ 1987 yılında kurulan Vakıf ile ilgili Anayasa Mahkemesi kararında söz konusu düzenlemenin 6’ya 5 oy ile Anayasa’ya uygun görüldüğü ancak ve o dönemdeki muhalefet şerhlerinde de Anayasa’ya aykırılığın altının çizildiği,

➤ Anayasa’nın 63’üncü maddesinde “Devlet, tarih, kültür ve tabiat varlıklarının ve değerlerinin korunmasını sağlar, bu amaçla destekleyici ve teşvik edici tedbirleri alır.” hükmünün bulunduğu, bu görevlerin Kültür ve Turizm Bakanlığınca üstlenildiği ve Bakanlığın kamu tüzel kişiliği kuruluşu olarak hareket etmek zorunda olduğu, vakıflar kurularak özel kişilik oluşturulması suretiyle bu alanlarda kamusal faaliyetlerde bulunmanın kamu yönetimi anlayışıyla bağdaşmayacağı,

- Vakıf ve Bakanlık arasında zamanla yetki karmaşası doğabileceği,
  - Teklif'in 1'inci ve 3'üncü maddelerinde belirtilen amaç ve faaliyetlerin Türk Tarih Kurumu, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Vakıflar Genel Müdürlüğü ve TİKA tarafından hâlihazırda yürütüldüğü düşünülüyorsa, aynı faaliyetler için Vakıf ve Enstitü kurulmasına duyulan ihtiyacın anlaşılacağı,
  - Vakıf veya Enstitü kurulmasından ziyade kuruluş şekline karşı çıktığı, Vakfın kültür varlıklarının yönetimi açısından denetimsiz bir alan yaratacağı ve kültür mirasının kaybına yol açabileceği,
  - Vakfın Bakanlıkla ilişkisinin tanımsız bırakıldığı,
  - Bakanlık yetkilerinin Vakıf üzerinden Enstitüye, hatta özel kuruluşlara havalesinin söz konusu olabileceği,
  - Vakfın Bilim Kurulu üyeleriyle ilgili koşulların belirlenmediği, Denetim Kurulunun Müttevelli Heyeti tarafından atanmasının sakıncaları bulunduğu,
  - Teklif'in tarihçesinin Gaziantep Büyükşehir Belediyesi öncülüğünde Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Enstitüsünün kuruluş hikayesiyle başladığı, Enstitü için Avrupa Birliğinden alınan fonların kullanımıyla ilgili çeşitli iddialar bulunduğu,
  - Enstitüyü yasal bir çerçeveye oturtmak için Vakfın kurulmak istendiğinin anlaşıldığı, böyle bir ihtiyacın Enstitünün Dışişleri Bakanlığına, Türkiye Bilimler Akademisine veya Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlanmasıyla da karşılanabileceği,
  - Teklif'te Enstitü yapılanmasının net olarak belirlenmediği, ulusal ölçekte faaliyet göstereceği ve merkezinin Gaziantep yerine Ankara'da olması gerektiği, talep eden illerde temsilcilikler açılacağı,
  - Vakfın ve Enstitünün bir belediye ile ilişkilendirilmesinin siyasetle ilişkilendirilmesi anlamına geleceği ve sakıncalar doğuracağı, Enstitünün Gaziantep Büyükşehir Belediyesi yerine Gaziantep Üniversitesi bünyesinde kurulabileceği,
  - Vakfın Müttevelli Heyetinin belirli bir siyasi görüşün çerçevesinde oluştuğu, Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Başkanı'nın üyeliğinin de bunu gösterdiği, Müttevelli Heyetin başka belediyeleri de kapsayıcı şekilde oluşturulabileceği,
  - Teklif'in mevcut bilimsel ve bürokratik yapılanmayı yok saydığı, alandaki çok sesliliği ve pozitif rekabeti olumsuz etkileyeceği,
  - Enstitünün oluşumuyla ilgili arkeologlardan, akademisyenlerden ve sivil toplumdan gelen eleştiriler bulunduğu,
  - Enstitünün çalışma alanının Türk ve İslam arkeolojisiyle sınırlandırılmasının arkeoloji gibi evrensel bir alan için uygulamada sıkıntılar doğurabileceği,
  - Teklif'teki Türk ve İslam arkeolojisi vurgularının Anadolu'daki etnik, inançsal ve kültürel çeşitliliği yansıtmadığı ve çoğulculuktan uzak bir yaklaşım gösterdiği,
  - Teklif'in tarihi eser kaçakçılığıyla mücadele, müze ve ören yerlerindeki bilgilendirme eksiklikleri gibi sorunları da içeren bir bakış açısına sahip olmasının uygun olacağı,
  - Vakfın bütçesi, personel istihdamı, Yönetim Kurulu üyelerinin tekrar atanabilmeleri, Enstitünün işlevi ve Teklif'in hazırlık sürecindeki katılımcılık ile ilgili de cevaplanması gereken sorular bulunduğu
- ifade edilmiştir.

Kanun Teklifi üzerinde müzakerelerde milletvekilleri tarafından lehte yapılan değerlendirmelerde;

➤ Vakfın kuruluşunun Anayasa'nın 63'üncü maddesi ile devlete yüklenen arkeolojik zenginliklerimizi ve kültürel mirasımızı koruma misyonu ile uyumlu olduğu,

➤ Teklif'in hazırlık çalışmalarında Anayasa'ya uygunluğun değerlendirildiği,

➤ Vakfın mülk edinebileceği, gayrimenkul ve menkul bağış kabul edebileceği,

➤ Vakfın kamu vakfı olması itibarıyla personel istihdamında, ihtiyaç duyulduğu takdirde kamu personelinen görevlendirmelerin de Vakfın talebi ile kurumların ve ilgili personelin muvafakati ile gerçekleştirilebileceği,

➤ Enstitünün kuruluşunda yararlanılan Avrupa Birliği fonlarına ilişkin harcamaların Avrupa Birliği denetiminde olduğu ve tüm ihalelerin Merkezi Finans ve İhale Birimi tarafından açık usulle gerçekleştirildiği,

➤ Hem söz konusu proje kapsamında hem de projenin bitiminden sonra yurt içinden ve yurt dışından çok sayıda bilim insanıyla çalışıldığı, sivil toplumun görüşlerinin alındığı,

➤ Kültür ve Turizm Bakanlığının yetki devrinin söz konusu olmadığı, Bakanlığın yurt dışında kazı çalışmaları yürütmesiyle ilgili sıkıntılar nedeniyle bir kamu vakfı üzerinden farklı ülkelerde kazı faaliyetleri ve iş birliği çalışmaları yürütülmesine imkân sağlanmış olacağı, Vakfın Başkanlığını Kültür ve Turizm Bakanının yapacağı,

➤ Türk ve İslam araştırmalarını ön plana almanın bir sakıncası bulunmadığı, Vakfın görev alanının Türk ve İslam arkeolojisi ile sınırlandırılmadığı, Teklif'in 3'üncü maddesinde bu hususun açıklandığı,

➤ Gaziantep Büyükşehir Belediyesinin Kültür ve Turizm Bakanlığı ile birlikte proje ortağı olduğu, şehrin tarihî ve kültürel zenginlikleri ile turizm, ulaşım ve ekonomik koşullarının Enstitünün merkezi olmak için uygun olduğu,

➤ Vakfın veya Enstitünün belediye bünyesinde kurulmasının söz konusu olmadığı, Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Başkanı'nın Vakfın Müttevelli Heyetindeki on bir üyeden biri olduğu, Vakfın ve Enstitünün Bakanlık uhdesinde olacağı, belediyenin Enstitüye yerelde bir gelir aktarımı yapacağı,

➤ Vakfın denetiminin bağımsız denetçiler tarafından da yapılabileceği,

➤ Vakfın Müttevelli Heyetini düzenleyen 4'üncü maddesinde kişilerin değil kurumların zikredildiği, tanımların apolitik olduğu ve kişilerin zamanla değişebileceği,

➤ Türkiye'de yıllarca yabancı kazı ekipleri tarafından kazılar yapıldığı, artık kazı sürelerinin uzadığı, kendi bilim insanlarımızın başkanlığında ekipler kurulduğu,

➤ Arkeolojik kazıların ülkelere uluslararası saygınlık ve güç kazandırdığı,

ifade edilmiştir.

Kanun Teklifi üzerinde müzakerelerde Kültür ve Turizm Bakan Yardımcısı Nadir ALPASLAN tarafından yapılan açıklamalarda;

➤ Türk arkeoloji dünyasının ciddi bir birikime sahip olduğu, dünya çapında söz sahibi arkeologlarımızın bulunduğu, söz konusu çalışmanın arkeoloji camiası tarafından talep edilen kurumsallaşmayı sağlayacağı,

- Bakanlığın ve özellikle Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğünün görevlerinin Vakfa devredilmesinin söz konusu olmadığı,
- Vakıf aracılığıyla başta Türk-İslam coğrafyası olmak üzere tüm dünyada arkeolojik çalışmalar yapılabileceği,
- Bu durumun Almanya, İngiltere veya Japonya gibi ülkelerin başka ülkelerde yaptıkları çalışmalardan farklı olmayacağı,
- Yurt içi arkeolojik kazılar yapma ve yaptırmanın Bakanlık uhdesinde olduğu ve bu durumda bir değişikliğin söz konusu olmadığı,
- TİKA, Yunus Emre Enstitüsü, Vakıflar Genel Müdürlüğünün yurt dışı faaliyetlerinin arkeolojik kazıları kapsamadığı,
- Vakfın yurt dışında arkeolojik kazı faaliyetlerinde bulunacağı ve bunlara yönelik restorasyon, bilimsel çalışma, yayın, laboratuvar, kütüphane gibi ikincil hizmetleri sağlayacağı,
- Yurt dışı faaliyetlerin kamu kurumu üzerinden yapılmasının çok etkin ve verimli olmayacağı, yabancı örneklerde de bu şekilde yarı kamusal sivil toplum kuruluşlarının görüldüğü,
- Yurt içindeki kazıların etkin bir şekilde ve süratle sürdürüldüğü,
- Vakıf merkezinin Ankara, Ensttütü merkezinin Gaziantep olduğu,
- Vakfın Müttevelli Heyetinin Vakıf senedini mevzuata uygun olarak hazırlayacağı,
- Teklif'e göre hem Bakan hem de ilgili genel müdürlük yetkililerinin Vakıf yapılanmasında yer aldığı ve sorumluluk üstlendiği,
- Teklif'in titizlikle çalışıldığı, Anayasa maddelerine aykırı bir husus içermediği, Anayasa Mahkemesinin kanunla kurulan diğer vakıfların Anayasa'ya aykırılığına dair bir kararı bulunmadığı,
- Bilim Kurulunun danışma organı görevi üstlendiği, ülkemizden ve dünyadan bilim insanlarından oluşacağı ve karar alıcı olmadığı,
- Vakfın on bir kişilik Müttevelli Heyetinde kamunun ağırlıklı olduğu, özel sektör ve akademisyen temsilcilerinin de yer aldığı,
- Vakfın İş Kanunu'na göre yapacağı personel istihdamı ve kamudan yapılacak görevlendirmelerin 5'inci maddede açıklandığı,
- Proje kapsamında Avrupa Birliğinden alınan kaynakların Enstitünün de merkezi olarak Kendirli Kültür Merkezi'nin restorasyonu, kütüphane ve laboratuvar kurulması gibi alanlarda harcandığı, ifade edilmiştir.

4. Teklif Metnine İlişkin Değişiklikler

Kanun Teklifi'nin geneli üzerinde yapılan görüşmelerin tamamlanmasını müteakip, maddeleri üzerinde görüşmelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Kanun Teklifi'nin;

➤ 1'inci maddesi kabul edilen önerge doğrultusunda; maddedeki "kurulması ve işleyişine" ibaresinin "kurulmasına ve faaliyetlerine" şeklinde değiştirilmesi ile benzeri kanunla kurulan vakıfların mevzuatıyla ifade birliği sağlayacak şekilde değiştirilerek kabul edilmiştir.

➤ 2'nci maddesi görüşülerek aynen kabul edilmiştir.

➤ 3'üncü maddesi kabul edilen önerge doğrultusunda; maddenin üçüncü fıkrasının son cümlesinin madde metninden çıkarılması ile Enstitü personeli istihdamına ilişkin hükmü "Personel istihdamı" başlıklı 5'inci maddede düzenleyecek şekilde değiştirilmiştir.

➤ 4'üncü maddesi kabul edilen önerge doğrultusunda; maddenin ikinci fıkrasının sonuna "Mütevelli Heyet, Vakıf resmî senedinde değişiklik yapmaya yetkilidir." cümlesinin eklenmesi ile benzeri kanunla kurulan vakıfların mevzuatıyla paralel olacak şekilde değiştirilerek kabul edilmiştir.

➤ 5'inci maddesi kabul edilen önerge doğrultusunda; maddenin sonuna fıkra eklenmesi ile Enstitü personeli istihdamına ilişkin hükmü düzenleyecek şekilde değiştirilmiştir.

➤ 6, 7 ve 8'inci maddeleri görüşülerek aynen kabul edilmiştir.

➤ Mevcut 8'inci maddesinden sonra gelmek üzere, kabul edilen önerge doğrultusunda ihdas edilen yeni madde ile; Vakıf organlarında görevli kişilerden herhangi bir sosyal güvenlik kurumundan emeklilik veya yaşlılık aylığı alanların bu aylıklarının kesilmemesi düzenlenmiştir.

➤ Geçici 1'inci maddesi görüşülerek aynen kabul edilmiştir.

➤ Mevcut 8'inci maddesinden sonra gelmek üzere yeni bir madde ihdas edildiğinden mevcut 9 ve 10'uncu maddeler, teselsül ettirilerek 10 ve 11'inci maddeler olarak aynen kabul edilmiştir.

Kanunların hazırlanmasında uygulanan esas ve usuller çerçevesinde Teklif'te anlatımın açıklığa kavuşturulması, atıflar ve kanun tekniğine uygunluğun sağlanması amacıyla Komisyon Başkanlık Divanına redaksiyon yetkisi verilmesi hususu oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Kanun Teklifi'nin tamamı, tereddütleri gidermek ve anlamı netleştirmek amacıyla terim ve ibareler, imla kuralları, kanun dili ve tekniği bakımından gözden geçirilmiş ve metinde redaksiyon mahiyetinde değişiklikler yapılmıştır.

5. Genel Kurulda Temsil

İçtüzüğün 45'inci maddesi uyarınca, Kanun Teklifi'nin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonun temsil edilmesi amacıyla Konya Milletvekili Orhan ERDEM, Sinop Milletvekili Nazım MAVİŞ, Amasya Milletvekili Hasan ÇİLEZ ve Bitlis Milletvekili Cemal TAŞAR özel sözcüler olarak seçilmişlerdir.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Emrullah İşler</i>	<i>Kamil Aydın</i>	<i>Orhan Erdem</i>
Ankara	Erzurum	Konya
		(Bu raporun özel sözcüsü)
Kâtip	Üye	Üye
<i>Nazım Maviş</i>	<i>İsmail Koncu</i>	<i>Hasan Çilez</i>
Sinop	Adana	Amasya
(Bu raporun özel sözcüsü)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
<i>Yıldırım Kaya</i>	<i>Zeynep Yıldız</i>	<i>Kemal Bülbül</i>
Ankara	Ankara	Antalya
(Muhalefet şerhimiz vardır)		(Muhalefet şerhimiz vardır)

Üye <i>Mehmet Ruştu Tiryaki</i> Batman (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Cemal Taşar</i> Bitlis (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Zehra Taşkesenlioğlu Ban</i> Erzurum
Üye <i>Serkan Topal</i> Hatay (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Yaşar Karadağ</i> İğdır	Üye <i>Ahmet Mücahit Arınç</i> İstanbul
Üye <i>Habibe Öçal</i> Kahramanmaraş	Üye <i>Mehmet Akif Yılmaz</i> Kocaeli	Üye <i>Hacı Ahmet Özdemir</i> Konya
Üye <i>Suat Özcan</i> Muğla (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Mustafa Adıgüzel</i> Ordu (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Osman Ören</i> Siirt
	Üye <i>Ali Keven</i> Yozgat (Muhalefet şerhimiz vardır)	

MUHALEFET ŞERHİ

(2/4811) esas numaralı Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfı Kanun Teklifi, başta Anayasamızın vakıflar, kamu tüzel kişilikleri ve tarih, kültür ve tabiat varlıklarının korunmasıyla ilgili hükümleri bakımından açıkça aykırılıklar taşıdığı gibi kanun teklifinde yer alan vakfın amacı, faaliyetleri, organları ve çalışanlarıyla ilgili hükümler de çelişkiler içermektedir. Bu konularla ilgili düşüncelerimizi komisyon görüşmelerinde dile getirmiş olmakla birlikte, hukuk gözetmeyen çoğunluk iradesiyle dikkate alınmamıştır. Bu konudaki düşüncelerimizi muhalefet şerhimizde bir kez daha tekrarlamak istiyoruz.

ANAYASAYA UYGUNLUK İNCELEMESİ YAPILMAMIŞTIR

(2/4811) esas sayılı Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfı Kanun Teklifi, Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu görüşmelerinde İhtüzük madde 38 uyarınca Anayasa'ya uygunluk incelemesi yapılmamıştır. Komisyon, 11 Ocak 2022 tarihinde teklifin görüşmelerine geçmeden öncelikli olarak Anayasaya uygunluk denetimi yapılmasına ilişkin talebimizi ve önerilerimizi dikkate almadan, söz hakkımızı engelleyerek görüşmelere geçerek Anayasaya aykırı olan teklifin görüşmelerinde İhtüzük kapsamında üzerine düşen yükümlülüğü yerine getirmemiştir.

Komisyon Başkanlığı tarafından, Anayasaya aykırılık itirazımız ve bu itirazımıza ilişkin söz talebimiz, -İhtüzük hükümleri ihlal edilerek- değerlendirilmediği gibi, İhtüzük'ten kaynaklanan haklarımızı Genel Kurul ve Komisyonlar aşamasında kullanıyor olmamız, terörizm olarak itham edilmiştir. Komisyon gündemine hakim olmadığı gibi, İhtüzük hükümleri açıkça çığnenerek 'sayısal üstünlük, haklılık ölçütüdür' anlayışı ile demokratik muhalefet temsilcileri baskılanarak bir tür 'yasak savma' şeklinde teklif görüşmelerine başlanmış ve birkaç saat içinde bitirilmiştir.

- İhtüzük madde 38 gerekleri yerine getirilmemiştir:

"Komisyonlar, kendilerine havale edilen tekliflerin ilk önce Anayasanın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkik etmekle yükümlüdürler.

Bir komisyon, bir teklifin Anayasaya aykırı olduğunu gördüğü takdirde gerekçesini belirterek maddelerin müzakeresine geçmeden reddeder." (İhtüzük, md.38).

İlk fıkranın komisyon için öngördüğü inceleme yükümlülüğü, teklif maddelerinin görüşülmesine geçilmeden ele alınması gereken bir ön koşul olarak düzenlenmiştir. Bu ön sorun çözülmeden komisyon, görüşmelere başlayamaz. Bu yükümlülük, komisyona ait münhasır yetki olup, komisyon dışından kişi ve uzmanlar bu yetkiyi kullanamazlar. Komisyon, teklif metnini, Anayasanın sözüne ve özüne uygunluk açısından inceledikten sonra devam veya red kararını verir. Bu ise, teklif maddelerini görüşmeden önce bir ön karar şeklinde verilmelidir. Ön koşul ve ön karar, komisyon için çifte yükümlülük gerekliliktir.

Komisyonun bir diğer yükümlülüğü ise, inceleme alanına ilişkindir: Anayasaya uygunluk, hem sözü hem de özü açısından yapılmalıdır. Özellikle öze uygunluk, anayasal yorum yöntemlerini beraberinde getirir. Gerekçe, sadece ret hali için değil, uygunluk durumu için de yazılması ölçüsünde, anılan yükümlülük ve gereklilik anlam ifade eder. Uygulama ise, tam tersi yönde olmuştur: Komisyon, İçtüzük md.38’de öngörülen ve dört aşamadan oluşan yükümlülüğü yerine getirmek bir yana, Anayasaya uygunluk, gündem maddesi yapılmadan ve oylama yapılmadan teklif metni bütünü ve madde görüşmelerine geçilmiş bulunmaktadır.

Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu, İçtüzük 38 kapsamındaki Anayasaya aykırılık itirazlarımızı ve itirazlarımız kapsamında Anayasaya uygunluk incelemesi gerekliliğini yerine getirmeden yasayı, değerlendirmeye başlamış ve tartışmalar, esas itibariyle maddelere ilişkin olarak yapılmıştır. Komisyon Başkanı, söz hakkımızı ya geneli üzerine konuşma ya da Anayasa’ya aykırılık itirazı arasında bir tercih yapma baskısı altında engellemiştir. İçtüzük 38 iddiamızı ileri sürmek ve bu kapsam hakkında söz kullanma hakkımızın, yine teklifin geneli üzerine konuşma hakkımızla çatışan ve yarışan haklar olmadığı açıktır. Komisyon Başkanı ve Başkanvekili, “Anayasaya uygunluk incelemesi” gündemini engelleyerek İçtüzük ve Anayasa hükümlerini ısrarlı uyarılarımıza karşın, bilerek ve isteyerek ihlal etmiştir.

Hatırlatmak gerekir ki, Anayasanın üstünlüğünü düzenleyen madde 11/2’deki “*Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz*” kuralı, İçtüzük madde 38 gereklerine saygı gösterilmesi ölçüsünde anlam ifade eder. Bu nedenle, Anayasa’ya uygunluk incelemesi bakımından İçtüzük madde 38 gerekleri yerine getirilmeden Komisyon tarafından kabul edilen teklif metni, yasa yapım usulüne açıkça aykırı olup, şekil yönünden sakatlık söz konusudur. Anayasa madde 7 ise “yasama yetkisinin TBMM’ye ait olduğunu ve devredilemezliğini” düzenler. Bakanlık ve belediye koridorlarında yazılan bir teklifin Anayasa’ya uygunluk müzakeresine dahi izin vermeyen dayatma, TBMM Komisyonlarının mutfak işlevini de ortadan kaldırmaktadır.

Daha da vahim olanı, milletvekilliği görevine başlama ve bu görevi sürdürme koşulu olan Anayasa andı gereklerinin hiçe sayılmış olmasıdır. Zira, Anayasa'ya uygunluk tetkiki ile dalga geçmek, aslında Anayasa andını yok saymaktır. "...Anayasaya sadakatten ayrılmayacağıma; büyük Türk milletini önünde namusum ve şerefim üzerine ant içerim" sözleriyle göreve başlayan vekilin, bu kuralı yok sayması, bu üstün Anayasa normunun ihlali olduğu gibi, ciddi bir ahlaki ve etik soruna da işaret eder.

Kanun Teklifinin Anayasa Aykırılığı

Türkiye Cumhuriyeti, tarihsel olarak güçlü bir vakıf geleneğine sahiptir. Bu gelenek doğal olarak yerleşik, güçlü bir vakıf hukuku da doğurmuştur.

Belirtmek gerekir ki daha önce özel kanunla vakıf kurulmuş olması bu teklifin de anayasaya uygun olduğu anlamına gelmez. Ayrıca yasama organı her kanun teklifinde anayasaya uygunluk denetimi yapmak zorundadır. Komisyon görüşmelerinde de belirttiğimiz üzere yasa teklifinde açıkça anayasaya aykırılıklar bulunmaktadır.

1. Anayasanın 33. maddesinin son fıkrasında vakıflar, derneklerle bir tutulmuş ve derneklerle ilgili hükümlerin vakıflar için de geçerli olduğu belirtilmiştir. Anayasanın 108. maddesinde Devlet Denetleme Kurulunun görevleri sayılırken "vakıf" ifadesi "kamuya yararlı derneklerle vakıflarda" biçiminde kullanılmıştır. Anayasanın Yükseköğretim kurumlarını düzenleyen 130. maddesinde vakıf sözcüğü iki yerde geçmektedir ve "kazanç amacına yönelik olmamak şartıyla vakıflar" "vakıflar tarafından kurulan yükseköğretim kurumları" biçiminde kullanılmaktadır.

Anayasanın bu maddeleri gereği devlet namına, özel kanunla vakıf kurulamaz. Çünkü vakıflar, Anayasamızda tıpkı dernekler, sendikalar ve siyasi partiler gibi sivil alanla ilgili kuruluşlar olarak tanımlanmıştır. Vakıfların (doğal olarak dernek vb kuruluşların) kamu yararına faaliyet yürütmesi, kamu organları tarafından teşvik edilmesi, doğrudan desteklenmesi Anayasanın amir hükmüdür. Kurulmak istenen vakfın amaçları bakımından Anayasanın 63. maddesi birinci fıkrası açıktır: "Devlet, tarih, kültür ve tabiat varlıklarının ve değerlerinin korunmasını sağlar, bu amaçla destekleyici ve teşvik edici tedbirleri alır."

Konuya kurulmak istenen "vakfın amaçları", "organlarının oluşumu" ve "personel istihdam biçimi" açısından baktığımızda devlet bir vakfı teşvik etmiyor, doğrudan kuruyor, kurmakla kalmıyor, kurduğu, yönettiği vakfı, "Medeni Kanunu"nun ve "Vakıflar Kanunu"nun amir hükümleri doğrultusunda vakıf kuruluş senedi yoluyla "özel hukuk tüzel kişisi" haline getirmektedir. Bir bakıma devlet, kendini özel hukuk alanına taşıyarak Anayasanın 123. maddesinin düzenlediği "idarenin bütünlüğü" ve "kamu tüzel kişiliği" ilkesini ortadan kaldırmaktadır. Böylece devlet ile özel alan arasındaki ayrım silikleştirilmektedir.

Bu kanun teklifinin kurulmasını istediği vakıf, eğer 5737 sayılı Vakıflar Kanununun 4. maddesinde (Vakıflar, özel hukuk tüzel kişiliğine sahiptir) yer aldığı biçimde özel hukuk tüzel kişiliğine mi yoksa “kamu tüzel kişiliği”ne mi sahiptir? Bunun açıklığa kavuşturulması gerekir.

Anayasa hukuku açısından bir başka problem ise vakıf kanunla kurulmakta, ancak vakfın vakıf olabilmesi için “vakıf senedi” belirleyici olmaktadır. Bu durumda şu sorunun cevabı verilmelidir: Kanun teklifinin kurulmasını öngördüğü vakıf, bu kanunla mı kurulmaktadır yoksa Vakıflar Genel Müdürlüğüne sunulacak olan vakıf senediyle mi?

Vakıf hukukumuz açısından bakıldığında kamu yöneticilerinin vakıf kurmalarının önünde hiçbir engel yoktur. Kamu yöneticileri yan yana gelerek, kanun teklifinin birinci maddesinde yer alan amaçlar doğrultusunda bir vakıf kurabilirler. Ayrıca bu şekilde kurulmuş çok sayıda vakıf da bulunmaktadır. Bu şekilde kurulmuş vakıflara, ilgili Bakanlıkların, Büyükşehir Belediyelerinin yardımda bulunmasında da hukukumuz açısından bir engel bulunmamaktadır. O halde neden özel kanuna ihtiyaç duyulmaktadır? Bu sorunun cevabı kanun teklifinin gerekçesinde yer almamaktadır. Özel kanunla kurulmak istenen böyle bir vakıf için Anayasanın 63. maddesi gerekçe gösterilemez. 63. madde de yer alan “devletin destekleyici ve teşvik edici” rolü, devletin dışında olmakla ilgili bir durumdur. Oysa bu kanun teklifiyle kurulmak istenen vakıf, devletin kendisidir. Çünkü kanunla kurulmakta, kurucuları devlet görevlisi, kuruluş koşullarından biri olan vakfın amacı için kullanacak olduğu gelir ve mallar da devlete aittir. Haklı olarak soruyoruz devlet kendini mütevellî heyeti haline getirebilir mi?

Devlet, kamu yararına hizmet eden bir kurum değil kamu hizmetini yerine getiren kuruluştur. Bütçesi ise bu hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla esas olarak vergilerden oluşturulur. Oysa bu kanun teklifiyle devlet kendisini kamu hizmetini yapan kuruluş olmaktan “kamu yararına çalışan” bir kuruluş haline getirmekte, kendisinin yapacağı hizmetler için ayrılan bütçeden de bu vakfa gelir aktarımında bulunmaktadır. Devletin, kuruluş ve sonraki hizmetleri için gelir aktarımında bulunduğu bir vakıf, “Medeni Kanunu”nun tanımladığı vakıf olamaz. Çünkü Medeni Kanunu’nun 101. maddesinin birinci fıkrası aynen şöyledir: “*Vakıflar, gerçek veya tüzel kişilerin yeterli mal ve hakları belirli ve sürekli bir amaca özgülemeleriyle oluşan tüzel kişiliğe sahip mal topluluklarıdır.*”

Konumuz açısından Medeni Kanunu’nun 102. maddesinin vakıfların nasıl kurulacağını açıklayan ilk iki fıkrası şöyledir:

“Madde 102- Vakıf kurma iradesi, resmî senetle veya ölüme bağlı tasarrufla açıklanır. Vakıf, yerleşim yeri mahkemesi nezdinde tutulan sicile tescil ile tüzel kişilik kazanır.

Resmî senetle vakıf kurma işleminin temsilci aracılığıyla yapılması, temsil yetkisinin noterlikçe düzenlenmiş bir belgeyle verilmiş olmasına ve bu belgede vakfın amacı ile özgülenecek mal ve hakların belirlenmiş bulunmasına bağlıdır.”

Bu noktada Şu soruyu sormak zorundayız: Kanun teklifiyle kurulmak istenen vakıf için kurma iradesini kim temsil etmektedir? Kanun koyucu sıfatıyla Türkiye Büyük Meclisi midir, yoksa kuruluş senesinde ismi geçenlerin iradesi midir? Vakıflar zgr irade sahiplerince kurulacağına göre vakıf senesinde geçenlerin iradesi “zgr irade” midir?

4962 Sayılı “Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Ve Vakıflara Vergi Muafiyeti Tanınması Hakkında Kanunu”nun 20. maddesi Şöyledir:

“Gelirlerinin en az üçte ikisini nev’i itibarıyla genel, katma ve özel btli idarelerin btleri içinde yer alan bir hizmetin veya hizmetlerin yerine getirilmesini amaç edinmek üzere kurulan vakıflara, Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınabilir.

Bunların vergi muafiyetinden yararlanması ve muafiyetlerinin kaybedilmesine ilişkin Şartlar, usul ve esaslar Maliye Bakanlığınca belirlenir.

Olağan denetimler sırasında veya yaptırılacak özel denetimler sonucunda vergi muafiyeti tanınmasına ilişkin Őartları kaybettikleri tespit edilen vakıfların vergi muafiyetleri, birinci fıkrada öngörülen yöntemle kaldırılabilir.”

Bu kanun hükmünden anlıyoruz ki uygulamada vakıflar kamu kuruluşlarının yükünü azaltıcı faaliyetlerde bulunabilmektedir ve bunun içindir ki vergiden muaf tutulabilmektedirler. Kanun koyucu bu madde ile gelirin en az üçte ikisini kamu hizmetleri alanına ayırdığında bir vakfa “kamuya yararlı vakıf” statüsü vermektedir.

Kamu görevlilerinin vakıf kurmalarında sakınca bulunmadığına göre neden ısrarla özel kanunla vakıf kurma yoluna gidilmektedir? Devlet gözetir, korur, teşvik eder ama kendine ait malı, geliri vakfa vererek görevini ona bırakamaz. Çünkü yukarıdaki anlatımlarımızdan da anlaşılacağı üzere vakıfların kuruluşundaki senet (buna biz vakfın kendi yasası da diyebiliriz) devletin karşısında özel bir niteliğe sahiptir. Devletin kendi kurumları dururken özel hukuk tüzel kişiliğine bürünerek kamu hizmeti yapması kamu hukuku açısından anlaşılır bir durum değildir. ÇađdaŐ bir devlet, bir amaca bir gelir ve mal varlığı ayırarak, vererek özel tüzel kişilik oluŐturamaz.

Kamu tüzel kişilerinin belli bir amaca mal ve gelir ayırması yönetsel bir iŐlemdir, öyle olduğu içindir ki kamu iktisadi teŐekkülleri bir vakıf haline gelemez. Çünkü vakıf sayılmak için Medeni Kanun kapsamında bir vakıf senedi gereklidir.

Nihayetinde vakıf kurma Medeni Kanun ve Vakıflar Kanunu’na tabidir. Medeni Kanun ve Vakıflar Kanunu deđiŐtirilmeden Anayasanın yukarıda belirtilen maddeleri yok sayılarak vakıf kurmak en hafif deyimle Türkiye Büyük Millet Meclisi kullanılarak vakıflar hukukuna ve kamu hizmeti sistemimizle ilgili temel kuralların iğnenmesidir.

Bu teklif ayrıca Anayasanın “Tarih, kültür ve tabiat varlıklarının korunması” başlıklı 63’üncü maddesine, ülkesel tarih ve kültürün yadsınması açısından da aykırıdır. Coğrafyamız, ilk tarımın yapıldığı, insanlığın bilinen ilk ibadethanesinin bulunduğu birçok medeniyete ve inanca ev sahipliği yapmış ve yapmaya devam eden bir coğrafyadır. Devletin etnik ve dini ayırım yapmadan bu coğrafyadaki kültürel ve tarihi mirası koruması önem taşımaktadır. Bu teklif metni, lafzı itibarıyla yalnızca Türk ve Sünni İslam’a dair bir arkeoloji yaklaşımını yansıtmaktadır. Tarihsel mirası sadece etnik kökene ve bir inanca indirgeyen yaklaşım, Anadolu coğrafyasındaki binlerce yıla yayılan bir tarihi, soy ve mezhep temelinde çerçevesi belirsiz kimlikler tanımına indirgemek anlamına gelmektedir. Arkeoloji bilimine de aykırı olan bu tutum ve bu yönde yapılan bir düzenleme, Anayasa madde 63 hükmüne de aykırı olduğu gibi, Cumhuriyet’in nitelikleri (md.2) bakımından da sorunludur. Bir örnek olarak belirtecek olursak, Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Türkiye Cumhuriyeti kurucularının kapsayıcı ve kucaklayıcı iradelerinin bir sembolü olup, kültürel mirasın bir soya ve mezhebe indirgenemeyeceğinin açık bir göstergesidir.

“Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Enstitüsü”

Kanun teklifiyle kurulmak istenen vakfın hikayesi, kanun teklifindeki çelişkileri anlamak bakımından gereklidir. Komisyon görüşmelerinde kanun teklifinin sahibi üyeler ile Kültür ve Turizm Bakanlığı yetkililerinin yaptığı konuşmalarda ve kanun teklifinin merkezinde “Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Enstitüsü” yer almaktadır. Bugüne kadar yasal bir statüsü bulunmayan Enstitü, Kültür Bakanlığı, Gaziantep Büyükşehir Belediyesi iş birliği ile gerçekleştirilen bir AB projesinin kağıt üzerinde yürütücü organı var edilmiştir. Tüzel kişiliği olmayan bu kuruluşun AB projesinin muhatabı olması ise ayrıca açıklanmaya muhtaçtır.

Gaziantep’te bulunan Enstitünün tüzel kişilik kazanmasının önünde yasal bir engel yoktur. Ayrıca bu kanun teklifinde yer alan amaçları içerecek biçimde Enstitüyü kuranlar bir vakıf da kurabilirlerdi. Enstitüyü bu yolla güçlendirme, yasal dayanaklara kavuşturma imkânı varken neden özel bir kanunla kurulması yoluna gidilmiştir? Komisyon görüşmelerinde de dile getirdiğimiz üzere özel kanunla vakıf kurma yoluyla Gaziantep’te Enstitü adıyla yapılan bazı faaliyetlere yönelik iddiaların üzerinin örtülmesi yoluna gidildiği şüphesi bizde oluşmuştur. Kanun teklifi bu şüphelerimizi gidermek yerine tersine güçlendirici hükümler içermektedir.

Kanun teklifinin gerekçesinde belirtildiği üzere Enstitünün vakıf bünyesine alınması yoluyla Bakanlığın hareket kabiliyetinin artacağı ileri sürülmektedir. Bizce bunun tam tersi söz konusu olacaktır. Çünkü Enstitünün vakıf bünyesine alınarak Bakanlığın asli işleriyle ilgili açıklık, hesap verebilirlik, kanunilik ilkeleri gri alana taşınmaktadır. Örneğin vakıf, şirketler kuracak, alım satım yapacak ama bunların her an denetlenmesi mümkün olmayacaktır. Bir yerde vakıf satın alma, ortak olma yoluna gidecek ama bunu nasıl yaptığına dair bir denetim söz konusu olmayacaktır. Çünkü vakıfların denetimi

ile kamu tüzel kişilerinin denetimi farklı bir işleyişe sahiptir. Vakıflar, kanun teklifinde yer aldığı gibi kendi denetimini kendileri yapan kuruluşlardır. Bunun dışında Anayasanın 108. maddesinde yer aldığı gibi Cumhurbaşkanının isteğine bağlı biçimde Devlet Denetleme Kurulu tarafından denetlenebilir. Kanun teklifiyle devlet gelir aktaracak, mülk verecek, personel verecek ama vakıf statüsü nedeniyle faaliyetlerinden dolayı doğrudan denetleyemeyecektir. Özel kanunla kurulan vakıfla Kültür ve Turizm Bakanlığı kendi görevini sözde hareket kabiliyeti gerekçesiyle vakfa havale ederek, denetlenemez bir alan ortaya çıkarmaktadır. Böyle bir durum bundan sonra bu vakfa dair iddiaların daha fazla gündeme gelmesine yol açacaktır.

Maddelere İlişkin Görüşlerimiz

- 1.** Vakfın amaç ve kapsamını belirlenirken vakfın görev alanı “ülkemiz” ve “kültürel tarihi bağlarımızın ve ilişkilerimizin olduğu dünyanın diğer bölgeleri” biçiminde belirlenmiştir. Oysa söz konusu olan arkeoloji ve kültür ise bunun için “kültürel ve tarihi bağlarımız” ya da “ilişki içinde olmak” biçiminde bir koşul konulamaz. Araştırma yapmak, yapılan araştırmaları yayınlamak asıl olarak üniversitelerimizin ilgili fakültelerinin görevidir. Bir vakfın kendi bünyesinde oluşturduğu bir enstitü yoluyla, üstelik akademik özgürlüğe sahip olmayan yapısıyla yapacağı araştırmaların dünya ölçeğinde de ülkemiz genelinde de bilim adına bir anlamı olmayacaktır. O nedenle kurulacak olan vakfın arkeoloji ve kültürel miras ile ilgili desteklemek, teşvik etmek, arşivlemek gibi görevlerin dışında görev üstlenmesini doğru ve yararlı bulmamaktayız. Ayrıca vakfın görev alanını ülke dışı olarak belirlenmesi daha doğru olurdu. Çünkü bu çalışmaları yapan başta Kültür Bakanlığının ilgili birimleri, Üniversiteler, Belediyeler, vakıf ve dernek statüsünde sivil toplum kuruluşları da bulunmaktadır. Kanun teklifinin, bütün bu kuruluşlar yokmuş gibi kurulacak vakfa bir amaç ve görev alanı belirlemesi hatta onların üzerinde bir gölge bakanlık gibi konumlandırılması doğru ve gerçekçi değildir. Oysa yurtdışında bilim insanlarımızın yapacağı çalışmalar için zemin oluşturma, imkân sunma anlamında faaliyetler yürütecek bir kuruluşa acil ihtiyaç vardır. Bu nedenle kurulacak olan vakfın görev alanının yurt dışı ile sınırlandırılması daha doğru olurdu.
- 2.** Kanun teklifinin kurulmasını öngördüğü Vakfın faaliyetlerinin yürütücüsü olarak Gaziantep’te kurulmuş yasal dayanağı bugüne kadar oluşturulmamış “Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Enstitüsü”nün belirlemesi birçok açıdan sakıncalıdır. Birincisi vakfın merkezi olarak Ankara belirlenmekte ama faaliyetler için merkez Enstitünün bulunduğu Gaziantep ilimizdir. Bunun karşılığında da Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanı vakfın doğal mütevellî üyelerinden biri olarak teklifte yer almaktadır. Gaziantep ilimizin kültürel

mirasımızı korumak ve arkeoloji çalışmaları için merkez haline getirilmesine kimsenin bir itirazı olamaz. Komisyonunda Bakan Yardımcısının açıkladığı biçimde eğer Gaziantep Büyük Şehir Belediyemiz bütçe gelirlerinden bu vakıf için özel pay ayırması nedeniyle mütevellî heyetinin doğal üyesi sayılmış ise diğer Büyükşehir Belediyelerimize de böyle bir teklif götürülmeliydi. Bunun yapılmadığını biliyoruz. Bu nedenle bu vakfın faaliyetleri için Gaziantep'in seçilmesi Gaziantep ilimizden bağımsız sadece Belediye Başkanının kendisiyle ilgili bir durumdur ve bu da Enstitü adıyla yapılan faaliyetlerin doğurduğu saibelerin örtülmesinden başka bir şey değildir. Belediye Başkanları doğrudan bir parti adayı olarak seçilirler. O nedenle de aktif politik kişilerdir. Bu kadar aktif bir politik bir kişinin ulusal ve uluslararası alanda çalışma yapacak bir vakfın doğal mütevellî heyeti sayılması doğru değildir. Gelecekte Belediye Başkanı bir başka partiden olabilir. Onun bu konulara bakışı farklı olabilir. Kendi gelir kaynağından il sınırları dışında kullanılacak çalışmalara kaynak ayırmayabilir. Bu nedenle Enstitünün de merkezi vakfın merkezi ile aynı ilde olmalıdır. Kanun koyucu Gaziantep ilimiz için kültürel miras çalışmaları çok önemli görüyorsa (ki görmelidir) bu ilimizde ve başka illerimizde vakfın ya da enstitünün temsilcilikleri açılarak bu amaçlar daha iyi gerçekleştirilebilir.

3. Dünya'daki benzer kurumlar, Almanya, Avusturya ve İngiltere'de de bulunmaktadır. Bu kurumlar, Alman Arkeoloji, Avusturya Arkeoloji ve İngiliz Enstitüleridir. Bu enstitüler, yaklaşık 200 yıllık kurumsallaşmış yapısıyla dikkat çekmektedirler. Alman Arkeoloji Enstitüsü, Alman Dışişleri Bakanlığı bünyesinde faaliyet yürütmektedir. Avusturya Arkeoloji Enstitüsü, Avusturya Bilimler Akademisi altında faaliyet yürütmektedir. İngiliz Enstitüsü ise İngiliz Akademisi'nin desteği ve Akademi aracılığıyla Birleşik Krallık İş, Enerji ve Sanayi Stratejisi Departmanından sağlanan çekirdek finansmanla çalışan sekiz İngiliz Uluslararası Araştırma Enstitüsünden (BIRI) biridir. Bunların tümü tüzel kişilikleri olan kuruluşlardır. Bu kurumların karşısına bir Vakıfla çıkıyoruz ve kurmakta olduğumuz vakfın yöneticileri ise Kültür ve Turizm Bakanı, Bakan yardımcıları, Belediye başkanı vb kişiler olmaktadır. Belirttiğimiz ülkelerdeki Enstitülerde ve ilgili kuruluşlarda yöneticiler alanlarının uzmanları kişilerden oluşmaktadır. Buna dikkat çekmek isteriz.
4. Vakfın amaçları ve faaliyetleri, Vakfı gölge bir bakanlık haline getirecek kadar geniş olmanın ötesinde kültürel miras yönetimini özelleştiren bir yapı ortaya çıkarmaktadır. Vakfın faaliyetleri bölümünde sıralanan kültür varlıklarının korunması, bu alanda araştırma yapılması ve planlama faaliyetleri Kültür ve Turizm Bakanlığının görevleri arasındadır. Bu kanun ile Bakanlığın görevleri önce Vakfa, sonra da Vakıf Yönetim Kurulu kararıyla Madde

3'te belirtildiği üzere Gaziantep'teki Enstitüye aktarılmaktadır. Bir kamu görevi, önce bir vakfa sonra da kamu tüzel kişiliği olmayan bir enstitüye devredilmektedir.

5. Kanun teklifi, kurulması öngörülen Vakfın bünyesine alınan Enstitü için bir tüzel kişilik öngörmemektedir. Kanun teklifi TBMM'de kabul edilip yürürlüğe girdiğinde Enstitü kurulmuş sayılmaktadır. Kanun teklifi Enstitünün çalışma usul ve esaslarının belirlenmesini Mütevelli heyetine bırakmaktadır. Kanun teklifi Enstitüye bütçe ayırmakta, personel istihdam etmekte ama “tüzel kişiliği yoktur” biçimde bir ifade kullanılmaktadır.
6. Vakfın organlarını düzenleyen dördüncü madde de öngörülen mütevelli heyeti, yönetim kurulu, denetim kurulu ve bilim kurulu üyelikleri sorunludur. Tamamen siyasal atama olan bakan yardımcılarının ve Gaziantep Belediye Başkanı doğrudan aktif, güncel siyasi gelişmeler karşısında taraf siyasal kişiliklerdir. Yönetim kuruluna atanacak kişilerde aranan koşullar için kişilerin lisans eğitimini hangi alanda yaptığına dair bir koşul bulunmamaktadır. Oysa vakfın görev alanı ve amaçları bakımından yönetim kuruluna seçilenlerin uzmanlık alanlarının kanun teklifinde yer alması doğru olurdu. Bu koşul bir bakıma yönetim kuruluna atanacak kişiler için bir liyakat arayışı imkanı doğurabilirdi. Denetim kurulu ise, “sen beni ata, ben seni denetleyim” mantığına göre düzenlenmiştir. Ayrıca denetim raporlarının yayınlanması zorunlu kılınarak, Vakfın faaliyetleri herkesin denetimine açık hale getirilebilirdi. Bilim kurulu üyelerinin sayısı 50 kişi olarak belirlenmiştir. Bu kadar kalabalık bir bilim kurulunun danışma organı olarak çalışması yaşamın olağan akışına aykırıdır. Ayrıca Bilim Kurulu üyelerinin ülkemiz üniversitelerinde görev yapan bilim insanlarından olması daha doğru olurdu.
7. Kanun teklifi ile kurulacak olan vakıf, her ne kadar kanunla kurulsun da sonuç olarak “Medeni Kanun” ve “Vakıflar Kanunu” kapsamında çalışacak olan özel tüzel kişilik niteliğindedir. Böyle bir kuruluşun Devlet kurumlarından görevlendirme yoluyla personel çalıştırması hem Devlet Memurları Kanunu açısından hem de Vakıf hukukumuz açısından doğru değildir. Bu nedenle Vakıf, kendi personelini kendi bütçesine göre iş hukukunun gerekleri doğrultusunda karşılamalıdır.

8. Vakfın iktisadi teşekküller kurması, yurt içinde dışında alma, satma ve ortak olma gibi işlemlerde bulunması ve bunların nasıl olacağını kanun teklifinde açıkça belirtilmemiş olması sorunlu bir durumdur. Vakfın bu tür işleri yapacak olması vakfın kuruluşundaki temel motivasyonun akçeli işler olduğunu akla getirmektedir. Eğer kanun teklifi bu şekilde yürürlüğe girse gelecekte bu vakfın faaliyetlerindeki yolsuzluk, usulsüzlük haberlerine hazır olmalıyız.
9. 4962 sayılı “Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Ve Vakıflara Vergi Muafiyeti Tanınması Hakkında Kanunu”nun 20. maddesi gereğince hangi vakıflara vergi muafiyetinin sağlanacağıyla ilgili yetki Cumhurbaşkanınca kullanılan bir yetkidir. Oysa bu teklifin 7 maddesinin ikinci fıkrasıyla Cumhurbaşkanı baypas edilmektedir. Bunu olumlu bulmaktayız.

Yukarıda belirttiğimiz gerekçeler doğrultusunda söz konusu kanun teklifine muhalif olduğumuzu belirtiriz.

13.01.2023

Yıldırım Kaya
Ankara

Mustafa Adıgüzel
Ordu

Suat Özcan
Muğla

Serkan Topal
Hatay

Ali Keven
Yozgat

MUHALEFET ŞERHİ

Kanun taslağının gerekçesinde Türkiye için “eşsiz kültürel ve doğal güzellikleri bir arada barındıran” ifadesi kullanıldığı halde taslağın diğer tüm bölümlerinde tek vurgu “Türk ve İslam arkeolojisi” üzerine yoğunlaşmıştır. Elbette bu vurgu 100 yıllık tekçi bir kültür politikasının ürünüdür. Türkiye’de de Osmanlı İmparatorluğu’nun sonları ve Cumhuriyet’in ilk yıllarından itibaren modern ulus devlet inşa edilirken birçok halk, inanç ve topluluk hafızasının unutturulması, buna karşı Türkiye’deki ulus inşasına uygun egemen bir tarih ve hafıza düzeninin hegemonik kılınması politikası uzun yıllardır sürdürülmektedir.

Bu amaçla birçok kurum, dernek, ocak kurulmuş; bunlar kamu hazinesiyle desteklenmiş ve sayısız sempozyum, toplantı, seminer düzenlenmiştir. Türkiye’deki ulus inşa sürecinin tarihsel anlatısını kurma görevinin verildiği başat kurum bugün adı Türk Tarih Kurumu olan, 1931 yılında kurulan Türk Tarihi Tetkik Cemiyeti’dir. 1930 yılındaki 6. Türk Ocakları Kurultayında Türk Tarihi Tetkik Cemiyeti’nin temelini oluşturan, sonrasında kurulmasını sağlayan ve yeni ulus devlet kurgusunun tarih ve hafıza politikalarının oluşturulması sürecinin temel şahsiyetlerinden olan Afet İnan 28 Nisan 1930’da Türk Ocakları kurultayında hâlâ sürdürülen mefkûreyi şu şekilde açıklamaktadır:

“Milli şuurun kuvvetlenmesi... Türk’ün, Türklüğün ne olduğunu anlamak ve bu anlayışı kuvvetlendirmeye çalışmaktır. Bence bu gayenin aydınlatılması için en nurlu güneş Türk’ün menşeyini, medeniyetini, azametini tanıtan tarihtir. Türk milletini, Türk çocuklarını, yeni bir nurlu tarih yolundan yürüterek, atının parlak ufuklarına erdirmek mühimdir. Beşeriyetin en yüksek ve ilk medeni kavmi vatani Orta Asya olan Türklerdir”

Aynı kurultayda Prof. Sadri Maksudi, Sümer, Hitit, Roma gibi birçok farklı medeniyetin Türkler tarafından kurulduğunu coşku içinde duyurmaktaydı. Özellikle 1930’lu yıllarla birlikte hem Anadolu’nun hem de o dönem bilinen dünyanın çoğu kültür ve dil yapısının Türk kökenli olduğu tezleri resmî kabul görmüş ve okullarda okutulmaya başlanmıştır. Söz konusu tezler o kadar aşırı bir hal almıştır ki Hitit, Sümer, Grek ve birçok eski uygarlığın Türk kökenli olduğunu resmi kayıtlara işleyen, dönemin önemli bürokrat ve milletvekillerinden ve aynı zamanda Türk Tarihi Tetkik Cemiyeti kurucu üyesi Yusuf Ziya Bey’in Darülfünunda bu iddiaları sunmak istemesine kendisi de milliyetçi fikirlere sahip olmasına karşın Fuat Köprülü “Yusuf Ziya Bey Darülfünun haricinde, istediği dilediği nazariyeyi ortaya atabilir, Âdem

babamızın Türk olduğunu, Mısır Firavunlarının kanında Türk küreyveleri bulunduğunu, Sfenksin bir Türk mimarı tarafından imal edildiğini söyleyebilir; fakat Darülfünun ilmi şahsiyetini temsil edemez”¹ şeklinde cevap vermiştir.

Türkiye’de yeni ulus inşa sürecinde kurumlar, bölümler, dernekler, ocaklar vs. aracılığıyla yürütülen Türklük dışında kalan diğer hafıza, kültür ve tarih meseleleriyle ilgili ikili bir politika günümüze kadar süregelmiştir. İlk amaçlanan politik hedef, öteki geçmiş öğelerin baskı ve zor aygıtlarına dayanarak silinmesi, yasaklanması, unutturulması, yıkılması vs. şeklinde belirirken, ikinci olarak bu öğelerin dönüştürülerek hâkim ulus kurgusunun içine ezelden beridir onlara aitmiş gibi dâhil edilmesidir. İlki zor ve tahribata dayalıken ikincisi içinde şiddet barındırsa da esas itibariyle unutturmaya, hatırlamak istememeyi amaçlar, karşı bilinci parçalayıp kendi kültürel değerlerine, hafıza figürlerine yabancılaşmasını hedef edinir. “{Kurumlarca}geri dönüşsüz şekilde ilga edilen (tarihsel) mümkünler vardır ve düşünülemez kılınmış olmalarından ötürü, bu durum yasaklamadan daha beterdir.”² Dünyadaki birçok ulus devletin, ulus inşa sürecinde etnik, dini ve kültürel kesimlere dayattığı bu politikalar farklı hafıza mekânları, geçmiş figürleri, kültürel öğeleri dönüştürmesini, ardındaki geçmişi silip “ulusal hafızaya” uygun hale getirmesini diğer bir deyişle asimilasyonu amaç edinir. “*Ulus inşası projesi etnik azınlıklara acımasız bir tercih sunmuştur: asimile olmak yahut yok olmak yani aslında kültürel kimlik farklılıklarından gönüllüce feragat etmek yahut zorla ellerinden alınmak. Her iki alternatif de aynı sonuca çıkıyor: kültürel farklılıklar bertaraf edilirken aynı zamanda şu ya da bu nedenle farklı olmak isteyenlerden de kurtulmak... Asimilasyon için yapılan baskıların amacı 'diğerlerini, 'farklılıklarından' mahrum bırakmaktı milletin geri kalanından farksız kılmak için, ulusal kimliğinin tekil yapısında onları sınıflandırmak, hazmetmek ve çözmek. Öyleyse, nüfusun sindirilemez ve ayrıştırılamaz parçalarını açıkça dışlama ve/veya asimile etme stratejisi çift yönlü bir işleve sahiptir.”³*

Osmanlıdan başlayarak, Cumhuriyet tarihinin ilk yıllarından itibaren artan şekilde yukarıda bahsedilen ikili politika devreye konmuş, “ulusal hafızaya” aykırı geçmiş öğelerin, silinmesi, dönüştürülmesi ya da ulusal hafızaya mal edilmesi uygulamaları günümüze kadar neredeyse

¹ Tunçay, Mete, Türkiye Cumhuriyeti’nde Tek-Parti, S.311.

² Bourdieu, Pierre, Devlet Üzerine, 2015, İletişim, S,146

³Bauman, Zygmunt, Akışkan Modern Dünyada Kültür, Atıf Yay, 2015, S 87-88

kesintisiz bir şekilde devam etmiştir. Sadece resmi kayıtlara göre 1957 yılında kurulan “Ad Değiştirme İhtisas Kurulu” 28 bin yer adı değiştirilmiştir.⁴

Türkiye’de hâkim inanç ve kültürün dışındaki çok sayıda ibadethane ve kültürel yapı ya korunmayarak dolaylı bir şekilde yıkılmaya bırakılmış ya da direk yıkılmıştır. Aynı zamanda hafıza mekânları olan bu yerler coğrafyanın yeniden dizaynı aşamasında, modern ulus devletin bir alameti olarak, yabancı otlar misali “*ayrılmalı, kısıtlanmalı, yayılmaları önlenmeli, yerinden çıkarılmalı*”ydı.⁵ Hrant Dink Vakfı’nın yıllar süren envanter çalışmalarına göre yok edilen ya da yok olmak üzere olan bu mekanların sayısı on bin civarındadır.⁶

Hal böyleyken ortak kültürel mirasın korunması ve görünür kılınmasını değil de tekçi kültür politikalarında ısrar eden bir anlayışa uygun kurumlar oluşturma çabasına girmek eski tekçi, inkârcı düşüncenin hâlâ devlet katında etkili olduğunu göstermektedir. Ülkede binlerce arkeolojik alan rant projelerinin, mezar soyguncularının, defincilerin insafına bırakılırken 1930’lardan kalma bütün dünyanın Türk olduğunu öne süren ırkçı Türk Tarih Tezini esas alan kurumlara bir yenisini eklemek ülkede yaşanan kültürel çoraklaşmayı sürdürmek anlamına gelmektedir.

2/4811 esas numaralı “Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfı Kanun Teklifi’nin komisyondaki görüşmeleri kanun teklifinin anayasaya uygunluk tartışmalarının gölgesinde başladı. AB sürecinde kamu kurumları bünyesinde yer alan vakıflar sivil toplum alanında benzer çalışmalar yapan diğer vakıflarla haksız rekabete yol açmasından dolayı sivil alana terkedilmişti. AB sürecinden her geçen gün uzaklaşan AKP/MHP iktidarı daha önce “Maarif Vakfı” ve yakın zamanda kanunlaşan “Antalya Diplomasi Forumu Vakfı” gibi “Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfı”nı da muhalefetin bütün uyarılarına rağmen noktasına ve virgülüne dahi dokunmadan alelacele komisyondan geçirdi.

Kanun teklifinin en fazla eleştiri alan bölümlerinden biri egemen anlayışın bir ifadesi olan ve Teklifin, Amaç ve Kapsam başlıklı 1. Maddesi ile Vakfın Faaliyetleri başlıklı 3. Maddesinin 1. fıkrası a) bendinde yer alan “...**Türk ve İslam Arkeolojisi**...” ibaresi oldu. Her fırsatta farklı uygarlıklara evsahipliği yaptığı iddia edilen Anadolu coğrafyasının bütün kadim uygarlıkları ve

---

⁴ Harun Tunçel, Türkiye’de İsmi Değiştirilen Köyler, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 10, Sayı:2, Sayfa: 27, Elazığ-2000

⁵ Bauman, Zygmunt, Modernite ve Holocaust, Sarmal Yay. 1997, S. 126.

⁶ <https://www.agos.com.tr/tr/yazi/14270/yok-edilen-uygarligin-kultur-envanteri-gun-yuzune-cikti>

halihazırdaki etnik, inançsal ve kültürel çeşitliliği yok sayılarak bütün arkeolojik çalışmalarda temel düsturun “Türk etnik kimliğine ve sadece İslam inancına” atıfta bulunularak ifade edilmesi aslında hem Türk etnik kimliğini hem de İslam inancını cendereye alan “Türk İslam” sentezinin dışavurumuydu.

Oysa arkeoloji insanının yeryüzünde görüldüğü andan itibaren insanlığın geçmişi herhangi bir ırk ve köken geçmişi aramadan araştıran evrensel bir bilim dalıdır. Teklif bu haliyle Anadolu coğrafyasının etnik, inançsal ve kültürel çeşitliliğini yansıtmamaktadır.

Komisyon görüşmelerinde öne çıkan bir diğer nokta ise Vakıf faaliyetlerinin bir tür yetki devri ile kanun teklifinde yer alan ve tüzel bir nitelik taşımayan Enstitüye devri ile ilgiliydi.

Teklifin “Vakfın Organları” başlıklı 4. Maddesinin 2. Fıkrasında Mütevelli Heyeti oluşumunda “**Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanı**” ibaresinin yer alması, ulusal ölçekte kurulan bir vakfın mütevelli heyetinde bir ilin belediye başkanının yer alması da uzun süren tartışmalara yol açtı. Kanun teklifi bu yapıyla diğer iller için ayrımcılık teşkil edecek bir nitelik taşımaktadır.

Alelacele komisyona getirilen kanun teklifi diğer pek çok kanun teklifine olduğu gibi konu ile ilgili bütün paydaşların katılımı gözetilmeden ve muhalefetin verdiği çok sayıdaki değişiklik önerileri yok sayılarak komisyondan geçirilmiştir.

Kemal Bülbül
Antalya

Mehmet Ruştu Tiryaki
Batman

MUHALEFET ŞERHİ

Bu kanun, kültürel mirasın korunmasında mevcut rejime bir istisna getirip, kamu yönetimini ve Kültür ve Turizm Bakanlığı'nı paranteze alıp, özel işletmecilikle kamu mallarının yönetiminin mümkün olacağı yaklaşımını ortaya koymaktadır. Kamu malları rejimi öncelikle kamu yönetimi açısından esaslı bir konudur. Kültür ve Turizm Bakanlığı bu görevlerin tamamını yapabilecek güçtedir. Kültür ve Turizm Bakanlığına ait yetkilerin neredeyse tamamı vakfa verilmiştir. Vakıf, paralel bir bakanlık görevi yürütecektir.

Merkezi Ankara'da olacağı öngörülen Vakfın bazı faaliyetlerinin merkezi Gaziantep'te bulunan Türk Arkeoloji Kültürel Miras Enstitüsü tarafından yürütülmesi ve Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanının mütevelli heyetinde olması abesle iştigaldir.

Bu bağlamda İYİ Parti olarak, komisyon görüşmeleri esnasında “Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanı” ibaresinin çıkarılmasını “siyasi bir yapılanma oluşmaması için Vakıf mütevelli heyetinde yer alacak kişilerin bir siyasi partinin temsilcisi olarak seçilen mahalli idari temsilcilerinden oluşmamasının elzem” olacağı gerekçesi ile verdiğimiz önerge Cumhur İttifakı üyeleri tarafından reddedilmiştir.

Belirli bir bölgede kurulan yapılanmanın ulusal ve uluslararası düzeyde yetkili kılınması, Türk arkeolojisini ve bu çerçevede yürütülen bilimsel çalışmaları olumsuz etkileyecektir.

Denetim Kurulunun, Mütevelli Heyeti tarafından üç yıllığına atanacak olması kabul edilebilir bir durum değildir. Mütevelli heyeti tarafından atanacak görevlilerin objektif değerlendirme ve denetleme yapması olası değildir. Çünkü Bakanlık bünyesinde kurulan bir vakfın, Bakanlık bünyesinde bulunan bir başka müdürlük tarafından denetlenmesi doğru değildir, hukuksuzluğa açık bir durum teşkil etmektedir.

Burada kamu malı niteliğinde kültürel mirasın yönetimiyle ilgili vakfın kuruluş amacının, tüm kültürel miras alanını ele geçirmesi söz konusudur. Bu vakfın kurulması yirmi yıllık AK Parti iktidarının vakıflar aracılığıyla geçmişte uyguladığı çıkarıcı politikalar sebebiyle iyi niyetten yoksun ve uzaktır. Örneğin, Maarif Vakfı'na 2016-2023 yılları arasında Milli Eğitim Bakanlığı bütçesinden aktarılan 8.1 milyar TL'nin Türk Eğitimi'ne katkı sağlayıp sağlamadığı günümüzde tartışma konusudur. Bu deneyimle, Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfı'nın Türk Arkeolojisinden çok belirli bir zümreye hizmet edip etmeyeceği şüphe konusudur. Bu Kanun teklifinin kabul edilmesi halinde, Türk arkeolojisinin önemli isimlerine göre Türkiye'nin arkeolojik hafızası yok edilecektir.

Vakfa kuruluşunda kullanılmak üzere, Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesinden 5 milyon lira aktarılacağı öngörülmektedir. Vakfın, genel bütçeden alacağı miktarın ne kadar olacağı belli değildir.

Kamu malları için vakıf yönetimi bir araç olacağı ihtimali üzerinde durulmalıdır. Kanun dili, kültürel mirasın korunmasında bir odak kayması yaşanacağını göstermektedir.

Kanunda kültür varlıklarının devletin hüküm ve tasarrufu altında olduğuna yönelik düzenlemeye açıkça aykırılık söz konusudur. Bu varlıkların korunması ve kullanılması herkese açıktır. Bu kural açıkça ihlal edilecek bir yasa düzenlenmiş, bir anlamda kültürel miras özelleştirilmiştir.

Kültürel mirası bir vakfın temellük etmesine yönelik düzenleme yapılması açıkça görülmektedir. Devletin işletmesi perspektifinin başka bir biçimi aslında devlet gücünün şirket yönetimi olarak yeniden yapılandırılmasıdır. Burada kilit nokta, halkın özel hukuk tüzel kişiliğini denetleyecek bir hakkının olmadığı gibi bu, kendi kendini denetleyen abes bir sistemin oluşuma yol açacak olması anayasal olarak aykırılıklar içermektedir.

Türk kültüründe, Türk-İslam kültüründe son derece önemli bir yeri olan vakıflara "Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfı" adı altında yeni bir vakıf oluşurken, kurulacak vakıf yönetiminde ülkemizde her kesiminden temsilcilerin bulunacağı bir yapı ile kurulabilirdi.

Kültür ve Turizm Bakanlığı, vakfın gerçekleştireceği öngörülen bütün faaliyetleri hali hazırda üstlenme ve ifa etme kudretine ve erkine sahiptir. Bu da Anayasamızın 63.maddesi ile sabittir. Bu alandaki yetki ve sorumluluklar Kültür ve Turizm Bakanlığındadır.

Bu Kanun İktidar tarafından dayatma bir Kanun Teklifidir. İYİ Parti Grubu olarak Milletimizin menfaatine ters düşecek bu Kanun Teklifine olumlu bakmadığımızı belirtiyoruz. Genel Kurul Görüşmelerinde red oyu vereceğimizi ifade ediyoruz.

İsmail Koncuk

Adana

GAZİANTEP MİLLETVEKİLLERİ
ALİ ŞAHİN VE MEHMET SAİT KİRAZOĞLU
İLE 58 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

**TÜRK ARKEOLOJİ VE KÜLTÜREL
MİRAS VAKFI KANUNU TEKLİFİ**

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı, ülkemizde ve kültürel, tarihi bağlarımızın ve ilişkilerimizin olduğu dünyanın diğer bölgelerinde Türk ve İslam arkeolojisi ve ilgili bilim alanlarında insanlığın ortak birikim ve değerlerini esas alarak tarih öncesinden günümüze arkeoloji ve kültürel miras konusunda tarih ve kültüre odaklanmış bilimsel araştırmalar yapmak, bu araştırmaları teşvik etmek, yapılan araştırmaları yayımlamak, arşivleme çalışmaları gerçekleştirmek, araştırmacıların erişebileceği kütüphaneler oluşturmak, özel müzeler açmak, dünya arkeoloji ve kültürel miras camiasındaki bilim toplulukları ile kültürel miras alanında iş birlikleri gerçekleştirmek, yurt dışında arkeolojik kazı, araştırma ve inceleme faaliyetlerinde bulunmak üzere, merkezi Ankara’da bulunan Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfı’nın kurulması ve işleyişine ilişkin usûl ve esasları belirlemektir.

Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Kanunda geçen;

- a) Bakanlık: Kültür ve Turizm Bakanlığını,
- b) Bilim Kurulu: Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfının danışma organını,
- c) Denetim Kurulu: Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfı Denetim Kurulunu,
- ç) Enstitü: Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfına bağlı olarak kurulan Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Enstitüsünü,
- d) Mütevelli Heyeti: Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfı Mütevelli Heyetini,
- e) Vakıf: Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfını,
- f) Yönetim Kurulu: Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfı Yönetim Kurulunu, ifade eder.

MİLLÎ EĞİTİM, KÜLTÜR, GENÇLİK VE SPOR
KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

**TÜRK ARKEOLOJİ VE KÜLTÜREL
MİRAS VAKFI KANUNU TEKLİFİ**

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı, ülkemizde ve kültürel, tarihi bağlarımızın ve ilişkilerimizin olduğu dünyanın diğer bölgelerinde Türk ve İslam arkeolojisi ve ilgili bilim alanlarında insanlığın ortak birikim ve değerlerini esas alarak tarih öncesinden günümüze arkeoloji ve kültürel miras konusunda tarih ve kültüre odaklanmış bilimsel araştırmalar yapmak, bu araştırmaları teşvik etmek, yapılan araştırmaları yayımlamak, arşivleme çalışmaları gerçekleştirmek, araştırmacıların erişebileceği kütüphaneler oluşturmak, özel müzeler açmak, dünya arkeoloji ve kültürel miras camiasındaki bilim toplulukları ile kültürel miras alanında iş birlikleri gerçekleştirmek, yurt dışında arkeolojik kazı, araştırma ve inceleme faaliyetlerinde bulunmak üzere, merkezi Ankara’da bulunan Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfının kurulmasına ve faaliyetlerine ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Kanunda geçen;

- a) Bakanlık: Kültür ve Turizm Bakanlığını,
- b) Bilim Kurulu: Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfının danışma organını,
- c) Denetim Kurulu: Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfı Denetim Kurulunu,
- ç) Enstitü: Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfına bağlı olarak kurulan Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Enstitüsünü,
- d) Mütevelli Heyeti: Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfı Mütevelli Heyetini,
- e) Vakıf: Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfını,
- f) Yönetim Kurulu: Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfı Yönetim Kurulunu, ifade eder.

(Gaziantep Milletvekilleri Ali Şahin ve Mehmet Sait Kirazoğlu ile 58 Milletvekilinin Teklifi)

İKİNCİ BÖLÜM

Vakfın Faaliyetleri, Organları ve Personel İstihdamı

Vakfın faaliyetleri

MADDE 3- (1) Vakfın amaçlarını gerçekleştirmek için yapacağı faaliyetler şunlardır:

a) Öncelikle Türk ve İslam arkeolojisi ile kültürel mirası olmak üzere antropoloji, sanat tarihi, tarih, epigrafi, nümismatik gibi tüm ilgili alanlarda Türkiye, Avrupa, Orta Doğu, Balkanlar, Akdeniz, Ege, Karadeniz, Kafkasya, Orta Asya, Güney Asya ve dünyanın diğer bölgelerinde tarihi çağlar boyunca var olmuş kültürlerin ve sanatların Türk bilim insanları ve öğrenciler tarafından her yönüyle çalışılmasını teşvik etmek ve bu alanlarda yapılan bilimsel araştırma ve çalışmaları desteklemek.

b) Vakfın görev alanına giren bilim dallarında çalışan bilim insanları arasında uluslararası düzeyde iş birliğini teşvik etmek, ortak çalışmaları desteklemek, ilgili mevzuat çerçevesinde Vakfın amaçlarına uygun her türlü ulusal ve uluslararası iş birliği çalışmalarını yürütmek; bu bağlamda ilgili proje, hibe ve fonları takip ederek başvurularında bulunmak, Türk veya yabancı üniversiteler, enstitüler ve araştırma merkezleriyle ortak projeler gerçekleştirmek.

c) Mütevelli Heyetinin onayıyla ve ilgili mevzuat çerçevesinde yetkili mercilerden gerekli izinleri alarak yurt dışında arkeolojik kazı, araştırma ve incelemeler yapmak, bu arkeolojik kazılar kapsamındaki eserlerin restorasyonu ve konservasyonu hususunda proje ve programlar hazırlamak, hazırlatmak ve uygulamak.

ç) Kültürel miras, arkeoloji ve bağlantılı diğer bilim alanlarında Vakfın faaliyet ve amaçlarına uygun her türlü yayının hazırlanması, basılması ve dağıtılması çalışmalarını gerçekleştirmek, desteklemek ve teşvik etmek.

d) Arkeoloji ve bağlantılı diğer bilim alanlarında kütüphane ve dokümantasyon arşivi kurarak fotoğraf, harita, belge ve benzeri arşivleri oluşturmak ve devamlılığını sağlamak; kitap, tablo, fotoğraf, nüsha ve diğer materyal

(Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

İKİNCİ BÖLÜM

Vakfın Faaliyetleri, Organları ve Personel İstihdamı

Vakfın faaliyetleri

MADDE 3- (1) Vakfın amaçlarını gerçekleştirmek için yapacağı faaliyetler şunlardır:

a) Öncelikle Türk ve İslam arkeolojisi ile kültürel mirası olmak üzere antropoloji, sanat tarihi, tarih, epigrafi, nümismatik gibi tüm ilgili alanlarda Türkiye, Avrupa, Orta Doğu, Balkanlar, Akdeniz, Ege, Karadeniz, Kafkasya, Orta Asya, Güney Asya ve dünyanın diğer bölgelerinde tarihi çağlar boyunca var olmuş kültürlerin ve sanatların Türk bilim insanları ve öğrenciler tarafından her yönüyle çalışılmasını teşvik etmek ve bu alanlarda yapılan bilimsel araştırma ve çalışmaları desteklemek.

b) Vakfın görev alanına giren bilim dallarında çalışan bilim insanları arasında uluslararası düzeyde iş birliğini teşvik etmek, ortak çalışmaları desteklemek, ilgili mevzuat çerçevesinde Vakfın amaçlarına uygun her türlü ulusal ve uluslararası iş birliği çalışmalarını yürütmek; bu bağlamda ilgili proje, hibe ve fonları takip ederek başvurularında bulunmak, Türk veya yabancı üniversiteler, enstitüler ve araştırma merkezleriyle ortak projeler gerçekleştirmek.

c) Mütevelli Heyetinin onayıyla ve ilgili mevzuat çerçevesinde yetkili mercilerden gerekli izinleri alarak yurt dışında arkeolojik kazı, araştırma ve incelemeler yapmak, bu arkeolojik kazılar kapsamındaki eserlerin restorasyonu ve konservasyonu hususunda proje ve programlar hazırlamak, hazırlatmak ve uygulamak.

ç) Kültürel miras, arkeoloji ve bağlantılı diğer bilim alanlarında Vakfın faaliyet ve amaçlarına uygun her türlü yayının hazırlanması, basılması ve dağıtılması çalışmalarını gerçekleştirmek, desteklemek ve teşvik etmek.

d) Arkeoloji ve bağlantılı diğer bilim alanlarında kütüphane ve dokümantasyon arşivi kurarak fotoğraf, harita, belge ve benzeri arşivleri oluşturmak ve devamlılığını sağlamak; kitap, tablo, fotoğraf, nüsha ve diğer materyal

(Gaziantep Milletvekilleri Ali Şahin ve Mehmet Sait Kirazoğlu ile 58 Milletvekilinin Teklifi)

(Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

ve ekipmanlar ile objeleri bağış, satın alma veya kiralama yoluyla temin etmek; 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ve ilgili mevzuat çerçevesinde gerekli izinleri alarak özel müze açmak.

e) Vakfın faaliyet alanları çerçevesinde arkeolojik kazı ve araştırmalar ile restorasyon ve konservasyon konularında çalışmalar yürüten kişilere proje bazlı teşvik, destek, hibe ve burslar sağlamak.

f) Vakfın amaçları ve faaliyet alanları doğrultusunda kongre, sempozyum, konferans, toplantı, seminer, söyleşi, panel, sergi, çalışma gezileri ve diğer ilgili bilimsel, kültürel ve sanatsal etkinlikleri gerçekleştirmek ve desteklemek, arkeoloji ve kültürel miras alanlarında faaliyet gösteren Türk bilim insanları, kamu ve özel sektör personeli ile öğrenciler için, alanda yeni bilimsel, kültürel ve sanatsal gelişmeleri de kapsayıcı eğitim, kurs, staj ve etkinlik programları düzenlemek.

g) Vakıf faaliyetlerini gerçekleştirebilmek amacıyla gerekli veya yararlı gördüğü takdirde taşınır, taşınmaz ve her türlü hak veya imtiyazı satın almak, kiralamak veya kiraya vermek, Vakfın çalışmaları için gerekli veya uygun her türlü bina veya yapıyı inşa etmek, yenilemek, işletmek veya işlettmek.

ğ) Türkiye, Avrupa, Orta Doğu, Balkanlar, Akdeniz, Ege, Karadeniz, Kafkasya, Orta Asya, Güney Asya ve dünyanın diğer bölgelerinde; ilgili mevzuatı doğrultusunda Türkiye’de Bakanlığın, yurt dışında ilgili ülkenin yetkili makamlarının izniyle arkeolojik mirasın korunmasına ilişkin bilgileri toplamak, veri tabanlarını, mevcut kaynakları araştırmak ve arşivlemek, arkeolojik ve kültürel mirasa dair verilerin yayınlanmış arşivlerini ve henüz arşivlenmemiş verileri, yeni çıkacak verileri eklemeye imkân verecek şekilde bir araya getirerek ulusal arkeoloji bilgi sistemi aktif veri tabanı geliştirmek ve bu veri tabanını Bakanlık erişimine açık tutmak.

h) Türkiye ile doğrudan komşu ve coğrafi ve kültürel açıdan ilişkili ülkeler yanında üçüncü ülkelere arkeoloji, sanat tarihi, kültürel miras,

ve ekipmanlar ile objeleri bağış, satın alma veya kiralama yoluyla temin etmek; 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ve ilgili mevzuat çerçevesinde gerekli izinleri alarak özel müze açmak.

e) Vakfın faaliyet alanları çerçevesinde arkeolojik kazı ve araştırmalar ile restorasyon ve konservasyon konularında çalışmalar yürüten kişilere proje bazlı teşvik, destek, hibe ve burslar sağlamak.

f) Vakfın amaçları ve faaliyet alanları doğrultusunda kongre, sempozyum, konferans, toplantı, seminer, söyleşi, panel, sergi, çalışma gezileri ve diğer ilgili bilimsel, kültürel ve sanatsal etkinlikleri gerçekleştirmek ve desteklemek, arkeoloji ve kültürel miras alanlarında faaliyet gösteren Türk bilim insanları, kamu ve özel sektör personeli ile öğrenciler için, alanda yeni bilimsel, kültürel ve sanatsal gelişmeleri de kapsayıcı eğitim, kurs, staj ve etkinlik programları düzenlemek.

g) Vakıf faaliyetlerini gerçekleştirebilmek amacıyla gerekli veya yararlı gördüğü takdirde taşınır, taşınmaz ve her türlü hak veya imtiyazı satın almak, kiralamak veya kiraya vermek, Vakfın çalışmaları için gerekli veya uygun her türlü bina veya yapıyı inşa etmek, yenilemek, işletmek veya işlettmek.

ğ) Türkiye, Avrupa, Orta Doğu, Balkanlar, Akdeniz, Ege, Karadeniz, Kafkasya, Orta Asya, Güney Asya ve dünyanın diğer bölgelerinde; ilgili mevzuatı doğrultusunda Türkiye’de Bakanlığın, yurt dışında ilgili ülkenin yetkili makamlarının izniyle arkeolojik mirasın korunmasına ilişkin bilgileri toplamak, veri tabanlarını, mevcut kaynakları araştırmak ve arşivlemek, arkeolojik ve kültürel mirasa dair verilerin yayınlanmış arşivlerini ve henüz arşivlenmemiş verileri, yeni çıkacak verileri eklemeye imkân verecek şekilde bir araya getirerek ulusal arkeoloji bilgi sistemi aktif veri tabanı geliştirmek ve bu veri tabanını Bakanlık erişimine açık tutmak.

h) Türkiye ile doğrudan komşu ve coğrafi ve kültürel açıdan ilişkili ülkeler yanında üçüncü ülkelere arkeoloji, sanat tarihi, kültürel miras,

(Gaziantep Milletvekilleri Ali Şahin ve Mehmet Sait Kirazoğlu ile 58 Milletvekilinin Teklifi)

(Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

kültür endüstrileri ve bağlantılı diğer bilim alanlarında teknik ve bilimsel danışmanlık ve destek sağlamak.

ı) Arkeoloji kapsamında bilim, eğitim, koruma ve tanıtım gibi çalışmaların ve araştırmaların geliştirilmesini sağlamaya yönelik kılavuzlar ve standartlar hazırlamak; arkeoloji ve arkeometri alanlarında koordinasyon önlemlerinin hazırlanması ve uygulanmasına olanak sağlamak için faydalı olabilecek girişimlerde bulunmak.

ı) İlgili mevzuatı doğrultusunda Bakanlık ve diğer ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının izin ve gözetiminde; her ölçekte gerçekleştirilen kartografi çalışmaları, jeofizik ve jeomorfolojik araştırmaları, uzaktan algılama, görüntü işleme, kazı ve bölge tanıma dokümanları, havadan ve yerden fotoğraflama, arkeometrik tarihleme ve benzeri yöntemlerle anıtların araştırılması yoluyla dokümanların standartlaştırılması için çalışmak ve bu amaçla önleyici arkeoloji çalışmalarını teşvik etmek, planlamak, muhtemel uygulamalarını izlemek, arkeolojik kazılarda ortaya çıkan eserlerin analiz ve korunması için Bakanlık bünyesinde kurulmuş olan laboratuvarlarla iş birliği yapmak.

j) Arkeoloji ve kültürel miras alanlarında uygulamada karşılaşılan durumlardan hareketle alınması gereken tedbirleri ve ülke ölçekli politika önerilerini raporlaştırarak Bakanlığa ve ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına sunmak, gerçekleştireceği faaliyetleri ve bu faaliyetler sonucunda elde edeceği ve oluşturacağı bilgi, belge, görüntü, veri ve bilimsel raporları, arşivine dahil edilmek üzere Bakanlık ile paylaşmak.

(2) Vakıf, faaliyetlerini tek başına gerçekleştirebileceği gibi kültürel mirasın korunması, yönetimi ve geliştirilmesi için kamu kurum ve kuruluşları ve gerçek ve tüzel kişiler ile iş birliği yapabilir. Vakıf, benzer amaçlar doğrultusunda faaliyet yürüten kişi, kurum ve oluşumlarla ortak çalışmalar yürütebilir, ortaklıklar kurabilir. Vakıf, kamu kurum ve kuruluşlarına, özel kuruluşlara, uluslararası kuruluşlara proje teklifleri sunabilir; ulusal ve uluslararası yarışmalara katılabilir, ulusal ve uluslararası yarışmalar düzenleyebilir.

kültür endüstrileri ve bağlantılı diğer bilim alanlarında teknik ve bilimsel danışmanlık ve destek sağlamak.

ı) Arkeoloji kapsamında bilim, eğitim, koruma ve tanıtım gibi çalışmaların ve araştırmaların geliştirilmesini sağlamaya yönelik kılavuzlar ve standartlar hazırlamak; arkeoloji ve arkeometri alanlarında koordinasyon önlemlerinin hazırlanması ve uygulanmasına olanak sağlamak için faydalı olabilecek girişimlerde bulunmak.

ı) İlgili mevzuatı doğrultusunda Bakanlık ve diğer ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının izin ve gözetiminde; her ölçekte gerçekleştirilen kartografi çalışmaları, jeofizik ve jeomorfolojik araştırmaları, uzaktan algılama, görüntü işleme, kazı ve bölge tanıma dokümanları, havadan ve yerden fotoğraflama, arkeometrik tarihleme ve benzeri yöntemlerle anıtların araştırılması yoluyla dokümanların standartlaştırılması için çalışmak ve bu amaçla önleyici arkeoloji çalışmalarını teşvik etmek, planlamak, muhtemel uygulamalarını izlemek, arkeolojik kazılarda ortaya çıkan eserlerin analiz ve korunması için Bakanlık bünyesinde kurulmuş olan laboratuvarlarla iş birliği yapmak.

j) Arkeoloji ve kültürel miras alanlarında uygulamada karşılaşılan durumlardan hareketle alınması gereken tedbirleri ve ülke ölçekli politika önerilerini raporlaştırarak Bakanlığa ve ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına sunmak, gerçekleştireceği faaliyetleri ve bu faaliyetler sonucunda elde edeceği ve oluşturacağı bilgi, belge, görüntü, veri ve bilimsel raporları, arşivine dahil edilmek üzere Bakanlık ile paylaşmak.

(2) Vakıf, faaliyetlerini tek başına gerçekleştirebileceği gibi kültürel mirasın korunması, yönetimi ve geliştirilmesi için kamu kurum ve kuruluşları ve gerçek ve tüzel kişiler ile iş birliği yapabilir. Vakıf, benzer amaçlar doğrultusunda faaliyet yürüten kişi, kurum ve oluşumlarla ortak çalışmalar yürütebilir, ortaklıklar kurabilir. Vakıf, kamu kurum ve kuruluşlarına, özel kuruluşlara, uluslararası kuruluşlara proje teklifleri sunabilir; ulusal ve uluslararası yarışmalara katılabilir, ulusal ve uluslararası yarışmalar düzenleyebilir.

(Gaziantep Milletvekilleri Ali Şahin ve Mehmet Sait Kirazoğlu ile 58 Milletvekilinin Teklifi)

(Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(3) Bu maddede sayılan faaliyetlerden Yönetim Kurulu tarafından belirlenenler, Vakıf bünyesinde oluşturulan ve merkezi Gaziantep'te bulunan Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Enstitüsü tarafından yürütülür. Enstitünün ayrı bir tüzel kişiliği yoktur. Enstitüde görevlendirilmek üzere personel ve araştırmacı istihdam edilebilir.

Vakfın organları

MADDE 4- (1) Vakfın organları Mütevelli Heyeti, Yönetim Kurulu ve Denetim Kurulu ile danışma organı olan Bilim Kuruludur.

(2) Mütevelli Heyeti Vakfın karar organıdır ve on bir üyeden oluşur. Kültür ve Turizm Bakanı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğünün bağlı olduğu Bakan Yardımcısı, Dışişleri Bakanlığının Yurtdışı Tanıtım ve Kültürel İşler Genel Müdürlüğünün bağlı olduğu Bakan Yardımcısı, Türk Tarih Kurumu Başkanı, Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanı ve Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürü, Mütevelli Heyetinin tabii üyeleridir. Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat Politikaları Kurulu üyeleri arasından Kurul tarafından belirlenen bir üye, arkeoloji ve kültür alanlarında yatırım ve faaliyetleriyle öne çıkmış gerçek ve tüzel kişilerden iki üye ile Vakfın faaliyet alanlarındaki çalışmalarına temayüz etmiş iki öğretim üyesi Bakanlık tarafından üç yıllığına üye olarak atanır. Mütevelli Heyeti Başkanı Kültür ve Turizm Bakanı olup katılmadığı toplantılara Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğünün bağlı olduğu Bakan Yardımcısı başkanlık eder. Süresi dolan üye tekrar atanabilir. Bakanlık tarafından belirlenen üyelerden toplantılara katılmadığı gerekçesiyle Mütevelli Heyeti kararı ile üyelikleri sonlandırılan veya ölüm, istifa, sürenin dolması veya başka sebeple üyeliği sona erenlerin yerine, kalan görev süresi için Bakanlık tarafından bir ay içerisinde yeni üye atanır.

(3) Yönetim Kurulu, Vakfın icra organı olup Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfını temsil yetkisini haizdir ve yedi üyeden oluşur. Yönetim Kurulu Başkanı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğünün bağlı olduğu Bakan

(3) Bu maddede sayılan faaliyetlerden Yönetim Kurulu tarafından belirlenenler, Vakıf bünyesinde oluşturulan ve merkezi Gaziantep'te bulunan Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Enstitüsü tarafından yürütülür. Enstitünün ayrı bir tüzel kişiliği yoktur.

Vakfın organları

MADDE 4- (1) Vakfın organları Mütevelli Heyeti, Yönetim Kurulu ve Denetim Kurulu ile danışma organı olan Bilim Kuruludur.

(2) Mütevelli Heyeti Vakfın karar organıdır ve on bir üyeden oluşur. Kültür ve Turizm Bakanı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğünün bağlı olduğu Bakan Yardımcısı, Dışişleri Bakanlığının Yurtdışı Tanıtım ve Kültürel İşler Genel Müdürlüğünün bağlı olduğu Bakan Yardımcısı, Türk Tarih Kurumu Başkanı, Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanı ve Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürü, Mütevelli Heyetinin tabii üyeleridir. Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat Politikaları Kurulu üyeleri arasından Kurul tarafından belirlenen bir üye, arkeoloji ve kültür alanlarında yatırım ve faaliyetleriyle öne çıkmış gerçek ve tüzel kişilerden iki üye ile Vakfın faaliyet alanlarındaki çalışmalarına temayüz etmiş iki öğretim üyesi Bakanlık tarafından üç yıllığına üye olarak atanır. Mütevelli Heyeti Başkanı Kültür ve Turizm Bakanı olup katılmadığı toplantılara Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğünün bağlı olduğu Bakan Yardımcısı başkanlık eder. Süresi dolan üye tekrar atanabilir. Bakanlık tarafından belirlenen üyelerden toplantılara katılmadığı gerekçesiyle Mütevelli Heyeti kararı ile üyelikleri sonlandırılan veya ölüm, istifa, sürenin dolması veya başka sebeple üyeliği sona erenlerin yerine, kalan görev süresi için Bakanlık tarafından bir ay içerisinde yeni üye atanır. Mütevelli Heyet, Vakıf resmî senedinde değişiklik yapmaya yetkilidir.

(3) Yönetim Kurulu, Vakfın icra organı olup Vakfı temsil yetkisini haizdir ve yedi üyeden oluşur. Yönetim Kurulu Başkanı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğünün bağlı olduğu Bakan Yardımcısı olup; diğer üyeleri, Vakfın

(Gaziantep Milletvekilleri Ali Şahin ve Mehmet Sait Kirazoğlu ile 58 Milletvekilinin Teklifi)

(Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Yardımcısı olup; diğer üyeleri, Vakfın faaliyet alanlarında en az on yıllık deneyime sahip en az dört yıllık fakülte mezunlarından Mütevelli Heyetince üç yıllığına atanacak beş üye ile tabii üye olarak Enstitü Başkanından oluşur. Süresi dolan üye yeniden atanabilir. Mütevelli Heyetince atanan üyelere toplantılara katılmayan veya ölüm, istifa, sürenin dolması ya da başka sebeple Yönetim Kurulu üyeliği sona erenlerin yerine, kalan görev süresi için Mütevelli Heyeti tarafından bir ay içerisinde yeni üye atanır. Yönetim Kurulu ayda en az bir kere toplanır.

(4)Yükseköğretim kurumlarının akademik kadrolarından Yönetim Kurulu üyeliğine seçilenler hakkında 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 38 inci maddesinin ikinci fıkrası hükmü uygulanır.

(5)Denetim Kurulu, Mütevelli Heyeti tarafından üç yıllığına atanan üç asıl ve iki yedek üyeden oluşur. Denetim Kurulu, Mütevelli Heyeti adına Vakfın faaliyet ve hesaplarını denetler. Vakıf Mütevelli Heyeti gerekli gördüğü hallerde Yönetim Kurulu tarafından önerilen üç bağımsız denetim kuruluşundan birine denetim yaptırılmasına karar verebilir.

(6)Bilim Kurulu, Vakfın danışma organıdır. Bilim Kurulu üyeleri, arkeoloji ve kültürel miras alanında ve ilişkili diğer bilim alanlarında temayüz etmiş, Vakfın amaçları doğrultusunda çalışmalar gerçekleştirmiş Türk ve yabancı bilim insanları arasından Yönetim Kurulunca beş yıllığına seçilir. En fazla elli kişiden oluşacak Bilim Kurulunda yabancı üyelerin sayısı toplam üye sayısının beşte birinden fazla olamaz.

(7)Vakıf tarafından yurt dışında arkeolojik kazıların yapıldığı yerlerde, kazı süresiyle sınırlı olmak üzere Mütevelli Heyeti kararı ile geçici temsilcilikler açılabilir.

(8)Mütevelli Heyeti, Yönetim Kurulu ve Denetim Kurulu ile Bilim Kurulunun görev ve yetkileri ile çalışma, toplanma ve karar alma usul ve esasları Vakıf Senedinde gösterilir. Enstitünün çalışma usul ve esasları Yönetim Kurulunun teklifi üzerine Mütevelli Heyeti tarafından belirlenir, Enstitü Başkanı Mütevelli Heyeti tarafından atanır.

faaliyet alanlarında en az on yıllık deneyime sahip en az dört yıllık fakülte mezunlarından Mütevelli Heyetince üç yıllığına atanacak beş üye ile tabii üye olarak Enstitü Başkanından oluşur. Süresi dolan üye yeniden atanabilir. Mütevelli Heyetince atanan üyelere toplantılara katılmayan veya ölüm, istifa, sürenin dolması ya da başka sebeple Yönetim Kurulu üyeliği sona erenlerin yerine, kalan görev süresi için Mütevelli Heyeti tarafından bir ay içerisinde yeni üye atanır. Yönetim Kurulu ayda en az bir kere toplanır.

(4)Yükseköğretim kurumlarının akademik kadrolarından Yönetim Kurulu üyeliğine seçilenler hakkında 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 38 inci maddesinin ikinci fıkrası hükmü uygulanır.

(5)Denetim Kurulu, Mütevelli Heyeti tarafından üç yıllığına atanan üç asıl ve iki yedek üyeden oluşur. Denetim Kurulu, Mütevelli Heyeti adına Vakfın faaliyet ve hesaplarını denetler. Mütevelli Heyeti gerekli gördüğü hallerde Yönetim Kurulu tarafından önerilen üç bağımsız denetim kuruluşundan birine denetim yaptırılmasına karar verebilir.

(6)Bilim Kurulu, Vakfın danışma organıdır. Bilim Kurulu üyeleri, arkeoloji ve kültürel miras alanında ve ilişkili diğer bilim alanlarında temayüz etmiş, Vakfın amaçları doğrultusunda çalışmalar gerçekleştirmiş Türk ve yabancı bilim insanları arasından Yönetim Kurulunca beş yıllığına seçilir. En fazla elli kişiden oluşacak Bilim Kurulunda yabancı üyelerin sayısı toplam üye sayısının beşte birinden fazla olamaz.

(7)Vakıf tarafından yurt dışında arkeolojik kazıların yapıldığı yerlerde, kazı süresiyle sınırlı olmak üzere Mütevelli Heyeti kararı ile geçici temsilcilikler açılabilir.

(8)Mütevelli Heyeti, Yönetim Kurulu ve Denetim Kurulu ile Bilim Kurulunun görev ve yetkileri ile çalışma, toplanma ve karar alma usul ve esasları Vakıf senedinde gösterilir. Enstitünün çalışma usul ve esasları Yönetim Kurulunun teklifi üzerine Mütevelli Heyeti tarafından belirlenir, Enstitü Başkanı Mütevelli Heyeti tarafından atanır.

(Gaziantep Milletvekilleri Ali Şahin ve Mehmet Sait Kirazoğlu ile 58 Milletvekilinin Teklifi)

(Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(9)Vakıf senedi ile oluşturulacak birimlerde görev alacak yönetici ve personele kamu kurum ve kuruluşları dışından görevlendirilenlerle sınırlı olmak üzere ödenecek ücretler ve harcırahlar Mütevelli Heyeti tarafından belirlenir. Vakfın organlarında, Vakıf senediyle oluşturulacak birimlerde ve Vakıf tarafından düzenlenecek toplantı, konferans gibi etkinliklerde kamu kurum ve kuruluşlarından görevlendirilenlere ödenecek harcırahlar ise tabi oldukları mevzuat hükümlerine göre belirlenir ve Vakıf bütçesinden ödenir.

(10) Yükseköğretim kurumları dışındaki kamu kurum ve kuruluşlarından görevlendirilenler hariç olmak üzere; Mütevelli Heyeti, Yönetim Kurulu ve Denetim Kurulu üyeleri ile Bilim Kurulu üyelerine (2000) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucunda bulunacak tutarda her toplantı için Vakıf bütçesinden huzur hakkı ödenir. Mütevelli Heyeti ve Yönetim Kurulu üyeleri için ayda dörtten, Denetim Kurulu ve Bilim Kurulu üyeleri için ise yılda ondan fazla toplantı için ödeme yapılmaz.

Personel istihdamı

MADDE 5- (1) Kamu kurum ve kuruluşlarında ve yükseköğretim kurumlarında Vakfın faaliyet alanları ile ilgili konularda istihdam edilen devlet memurları ile öğretim elemanlarından gerekli nitelikleri taşıyanlar; Vakfın talebi, kendilerinin ve kurumlarının muvafakatiyle bir yılı geçmemek üzere Vakıfta geçici görevlendirilebilir. Bu süre aynı usulle her bir personel için birer yıl olmak üzere en fazla üç yıl uzatılabilir. Bu suretle geçici görevlendirilenler görevlendirildikleri süre boyunca kurumlarından aylıklı izinli sayılırlar, mali ve sosyal hak ve yardımlarını kurumlarından alırlar. Bunların geçici görevlendirildikleri kurumda geçirdikleri süreler kendi kurumlarında geçirilmiş sayılır. Akademik unvanların kazanılması için gerekli şartlar saklıdır. Bu suretle görevlendirilenler Vakfın tabi olduğu mevzuata ve Vakfın yetkili organları tarafından yürürlüğe konulan düzenlemelere uymakla yükümlüdür.

(9)Vakıf senedi ile oluşturulacak birimlerde görev alacak yönetici ve personele kamu kurum ve kuruluşları dışından görevlendirilenlerle sınırlı olmak üzere ödenecek ücretler ve harcırahlar Mütevelli Heyeti tarafından belirlenir. Vakfın organlarında, Vakıf senediyle oluşturulacak birimlerde ve Vakıf tarafından düzenlenecek toplantı, konferans gibi etkinliklerde kamu kurum ve kuruluşlarından görevlendirilenlere ödenecek harcırahlar ise tabi oldukları mevzuat hükümlerine göre belirlenir ve Vakıf bütçesinden ödenir.

(10) Yükseköğretim kurumları dışındaki kamu kurum ve kuruluşlarından görevlendirilenler hariç olmak üzere; Mütevelli Heyeti, Yönetim Kurulu ve Denetim Kurulu üyeleri ile Bilim Kurulu üyelerine (2000) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucunda bulunacak tutarda her toplantı için Vakıf bütçesinden huzur hakkı ödenir. Mütevelli Heyeti ve Yönetim Kurulu üyeleri için ayda dörtten, Denetim Kurulu ve Bilim Kurulu üyeleri için ise yılda ondan fazla toplantı için ödeme yapılmaz.

Personel istihdamı

MADDE 5- (1) Kamu kurum ve kuruluşlarında ve yükseköğretim kurumlarında Vakfın faaliyet alanları ile ilgili konularda istihdam edilen devlet memurları ile öğretim elemanlarından gerekli nitelikleri taşıyanlar; Vakfın talebi, kendilerinin ve kurumlarının muvafakatiyle bir yılı geçmemek üzere Vakıfta geçici görevlendirilebilir. Bu süre aynı usulle her bir personel için birer yıl olmak üzere en fazla üç yıl uzatılabilir. Bu suretle geçici görevlendirilenler görevlendirildikleri süre boyunca kurumlarından aylıklı izinli sayılırlar, mali ve sosyal hak ve yardımlarını kurumlarından alırlar. Bunların geçici görevlendirildikleri kurumda geçirdikleri süreler kendi kurumlarında geçirilmiş sayılır. Akademik unvanların kazanılması için gerekli şartlar saklıdır. Bu suretle görevlendirilenler Vakfın tabi olduğu mevzuata ve Vakfın yetkili organları tarafından yürürlüğe konulan düzenlemelere uymakla yükümlüdür.

(Gaziantep Milletvekilleri Ali Şahin ve Mehmet Sait Kirazoğlu ile 58 Milletvekilinin Teklifi)

(Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(2)Vakıf, bu madde kapsamındaki kurum ve kuruluşlardan, münhasıran belli bir uzmanlık, bilgi ve deneyim gerektiren iş ve hizmetler için oluşturulan komisyon ve benzeri çalışma gruplarına dâhil olmak üzere, kurumlarındaki asli görevleri uhdelerinde kalmak şartıyla personel görevlendirilmesini talep edebilir.

(3)Vakıf, iş mevzuatı çerçevesinde personel istihdam edebilir.

(2)Vakıf, bu madde kapsamındaki kurum ve kuruluşlardan, münhasıran belli bir uzmanlık, bilgi ve deneyim gerektiren iş ve hizmetler için oluşturulan komisyon ve benzeri çalışma gruplarına dâhil olmak üzere, kurumlarındaki asli görevleri uhdelerinde kalmak şartıyla personel görevlendirilmesini talep edebilir.

(3)Vakıf, iş mevzuatı çerçevesinde personel istihdam edebilir.

(4)Bu maddede belirtilen usul ve esaslar dâhilinde Enstitüde personel ve araştırmacı istihdam edilebilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Vakfın Bütçesi ve Gelirleri ile Muafiyet, İstisna, İndirim ve Diğer Teşvikler Vakfın bütçesi ve gelirleri

MADDE 6- (1) Vakıf, bu Kanunda ve

Vakıf senedinde yer alan amaç ve faaliyetleri doğrultusunda yıllık bütçe yapar. Vakfın yıllık brüt gelirlerinin en az üçte ikisi Vakfın ve Enstitünün amaçlarına, kalanı bu amaçları gerçekleştirmek için Vakıf ve Enstitü personeli ile yönetim ve idame giderlerine sarf olunur. Ayrıca Vakıf, amaçlarını gerçekleştirmek için yurt içi ve yurt dışında iktisadi işletme kurabilir, devralabilir ve bunlara ortak olabilir. Vakfın yıllık bütçesi içerisinde yer alacak Enstitü bütçesi, Enstitü Başkanı tarafından hazırlanır ve Vakıf bütçesi içerisinde Vakıf Mütevelli Heyeti tarafından onaylanmak üzere Enstitü Başkanınca Vakıf Yönetim Kuruluna sunulur.

(2) Vakfın gelirleri şunlardır:

a) Vakfın amacına uygun ulusal ve uluslararası fonlardan aktarılan hibeler de dâhil olmak üzere yurt içi ve yurt dışı her türlü ürün, hizmet, taşınır, taşınmaz, irat ve her türlü bağışlar ile aynı ve nakdi yardımlar.

b) Vakıf faaliyetlerinden elde edilen muhtelif gelirler.

c) İktisadi işletmeler, iştirakler ve ortaklıklardan sağlanan gelirler.

ç) Vakıf taşınır ve taşınmaz varlıkları ile diğer haklarının değerlendirilmesi ile sağlanan gelirler.

d) Sponsorluk gelirleri.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Vakfın Bütçesi ve Gelirleri ile Muafiyet, İstisna, İndirim ve Diğer Teşvikler Vakfın bütçesi ve gelirleri

MADDE 6- (1) Vakıf, bu Kanunda ve

Vakıf senedinde yer alan amaç ve faaliyetleri doğrultusunda yıllık bütçe yapar. Vakfın yıllık brüt gelirlerinin en az üçte ikisi Vakfın ve Enstitünün amaçlarına, kalanı bu amaçları gerçekleştirmek için Vakıf ve Enstitü personeli ile yönetim ve idame giderlerine sarf olunur. Ayrıca Vakıf, amaçlarını gerçekleştirmek için yurt içi ve yurt dışında iktisadi işletme kurabilir, devralabilir ve bunlara ortak olabilir. Vakfın yıllık bütçesi içerisinde yer alacak Enstitü bütçesi, Enstitü Başkanı tarafından hazırlanır ve Vakıf bütçesi içerisinde Mütevelli Heyeti tarafından onaylanmak üzere Enstitü Başkanınca Yönetim Kuruluna sunulur.

(2) Vakfın gelirleri şunlardır:

a) Vakfın amacına uygun ulusal ve uluslararası fonlardan aktarılan hibeler de dâhil olmak üzere yurt içi ve yurt dışı her türlü ürün, hizmet, taşınır, taşınmaz, irat ve her türlü bağışlar ile aynı ve nakdi yardımlar.

b) Vakıf faaliyetlerinden elde edilen muhtelif gelirler.

c) İktisadi işletmeler, iştirakler ve ortaklıklardan sağlanan gelirler.

ç) Vakıf taşınır ve taşınmaz varlıkları ile diğer haklarının değerlendirilmesi ile sağlanan gelirler.

d) Sponsorluk gelirleri.

(Gaziantep Milletvekilleri Ali Şahin ve Mehmet Sait Kirazoğlu ile 58 Milletvekilinin Teklifi)

(Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

e) Enstitü giderlerinde kullanılmak üzere Gaziantep Büyükşehir Belediyesinden aktarılacak tutarlar.

f) Genel bütçeden aktarılacak tutarlar.

g) Diğer gelirler.

Muafiyet, istisna, indirim ve diğer teşvikler

MADDE 7- (1) Vakıf, bu Kanunda sayılan faaliyetleri dolayısıyla yapılan işlemler yönünden harçlardan, bu kapsamda düzenlenen kâğıtlar nedeniyle damga vergisinden, sahip olduğu taşınmazlar dolayısıyla emlak vergisinden muaftır.

(2) Vakıf, diğer kanunlarla Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflara sağlanan tüm hükümlerden yararlanır.

(3) Vakfa yapılacak bağış ve yardımlar, 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ve 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu hükümleri çerçevesinde gelir veya kurumlar vergisi matrahının tespitinde, gelir veya kurumlar vergisi beyannamesi üzerinde ayrıca gösterilmek şartıyla bildirilecek gelirlerden veya kurum kazancından indirilebilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Hüküm bulunmayan hâller

MADDE 8- (1) Bu Kanunda hüküm bulunmayan durumlarda 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu ile 20/2/2008 tarihli ve 5737 sayılı Vakıflar Kanunu hükümleri uygulanır.

Vakfın kuruluş işlemleri

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içinde Vakfın kuruluş işlemlerinde kullanılmak ve kalanı kuruluş tamamlandıktan sonra Vakfa bırakılmak

e) Enstitü giderlerinde kullanılmak üzere Gaziantep Büyükşehir Belediyesinden aktarılacak tutarlar.

f) Genel bütçeden aktarılacak tutarlar.

g) Diğer gelirler.

Muafiyet, istisna, indirim ve diğer teşvikler

MADDE 7- (1) Vakıf, bu Kanunda sayılan faaliyetleri dolayısıyla yapılan işlemler yönünden harçlardan, bu kapsamda düzenlenen kâğıtlar nedeniyle damga vergisinden, sahip olduğu taşınmazlar dolayısıyla emlak vergisinden muaftır.

(2) Vakıf, diğer kanunlarla Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflara sağlanan tüm hükümlerden yararlanır.

(3) Vakfa yapılacak bağış ve yardımlar, 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ve 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu hükümleri çerçevesinde gelir veya kurumlar vergisi matrahının tespitinde, gelir veya kurumlar vergisi beyannamesi üzerinde ayrıca gösterilmek şartıyla bildirilecek gelirlerden veya kurum kazancından indirilebilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Hüküm bulunmayan hâller

MADDE 8- (1) Bu Kanunda hüküm bulunmayan durumlarda 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu ile 20/2/2008 tarihli ve 5737 sayılı Vakıflar Kanunu hükümleri uygulanır.

Değiştirilen hükümler

MADDE 9- (1) 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun ek 20 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Antalya Diploması Forumu Vakfı,” ibaresinden sonra gelmek üzere “Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfı,” ibaresi eklenmiştir.

Vakfın kuruluş işlemleri

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içinde Vakfın kuruluş işlemlerinde kullanılmak ve kalanı kuruluş tamamlandıktan sonra Vakfa bırakılmak

(Gaziantep Milletvekilleri Ali Şahin ve Mehmet Sait Kirazoğlu ile 58 Milletvekilinin Teklifi)

(Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

üzere Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesinden Vakıf adına açılacak hesaba beş milyon Türk lirası aktarılır.

(2)Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde Vakfın kuruluşu, Vakıfsenedi ve Vakfın Türk Medenî Kanunu hükümlerine göre tesciline ilişkin işlemler Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından sonuçlandırılır. Vakfın kuruluş işlemlerinin tamamlanmasıyla beraber ayrı bir işleme gerek olmaksızın Enstitü de kurulmuş olur.

(3)Gaziantep İli Şahinbey İlçesi Bey Mahallesinde bulunan ve mülkiyeti Hazineye ait 1059 ada 1 parsel numaralı taşınmaz ile üzerinde bulunan Kendirli Gazi Kültür Merkezi üzerinde, Enstitü faaliyetlerinde kullanılmak üzere Vakıf lehine bedelsiz irtifak hakkı tesis edilir.

Yürürlük

MADDE 9- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 10- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

üzere Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesinden Vakıf adına açılacak hesaba beş milyon Türk lirası aktarılır.

(2)Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde Vakfın kuruluşu, Vakıfsenedi ve Vakfın Türk Medenî Kanunu hükümlerine göre tesciline ilişkin işlemler Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından sonuçlandırılır. Vakfın kuruluş işlemlerinin tamamlanmasıyla beraber ayrı bir işleme gerek olmaksızın Enstitü de kurulmuş olur.

(3)Gaziantep ili Şahinbey ilçesi Bey Mahallesinde bulunan ve mülkiyeti Hazineye ait 1059 ada 1 parsel numaralı taşınmaz ile üzerinde bulunan Kendirli Gazi Kültür Merkezi üzerinde, Enstitü faaliyetlerinde kullanılmak üzere Vakıf lehine bedelsiz irtifak hakkı tesis edilir.

Yürürlük

MADDE 10- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 11- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

